

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra práva

Diplomová práce na téma

**Bankovní poplatky a ceny za bankovní služby s ohledem s ohledem na
vybrané zákony a jiné předpisy**

Autor diplomové práce:

Bc. Pavel Novotný

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Viktor Jansa CSc.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Bankovní poplatky a ceny za bankovní služby s ohledem na vybrané zákony a jiné předpisy“ vypracoval samostatně po odborných konzultacích s vedoucím mé práce **JUDr. Viktorem Jansou CSc.** Při zpracování práce jsem použil pouze citované literární a informační podklady uvedené v seznamu literatury.

V Mariánských Lázních, říjen 2013

.....

Pavel Novotný

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou velmi děkuji **JUDr. Viktoru Jansovi CSc.** za jeho cenné připomínky a rady, které mi poskytoval při konzultacích během zpracování diplomové práce.

Anotace

Bankovní poplatky a ceny za bankovní služby s ohledem na vybrané zákony a jiné předpisy.

Diplomová práce na téma „Bankovní poplatky a ceny za bankovní služby s ohledem na vybrané zákony a předpisy“ je zaměřena na bankovní poplatky spojené s bankovními službami. Cílem je sjednotit roztržitou nomenklaturu právní regulace bankovních poplatků a bankovních služeb a objasnit jejich mechanismy, smysl a význam v současné ekonomice s přihlédnutím k postupující evropské integraci. Součástí práce je také vlastní zhodnocení některých právních předpisů platných ve Spolkové republice Německo. Dále je v mé práci pojednáno o bankovních poplatcích v rámci Evropské unie. Tato práce obsahuje také vlastní hodnocení platné právní úpravy a návrhy na možné zlepšení.

Summary

Bank fees and bank service charges relating to selected laws and other regulations.

My thesis focuses on bank fees charged for services they provide. Its aim is to describe some of the basic laws that influence banking. Own evaluation of various laws valid in Germany is also included. The thesis also discusses bank fees in the European Commonwealth. Finally, it assesses various applicable laws and provides suggestions of their improvement.

Klíčováslova

Bankovní poplatky, Regulace bankovníctví, bankovní služby, banky, obchodní politika
bank, účet, platební karta

Keywords

Bank charges, banking governing, bank services, banks, bank's business policy, account,
credit card, debit card

Obsah

1. ÚVOD	1
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	4
3. SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	5
3.1 OBČANSKÝ ZÁKONÍK	5
3.2 ZÁKON Č. 6/1993 SB., O ČESKÉ NÁRODNÍ BANCE.....	6
3.3 ZÁKON O BANKÁCH Č. 21/1992 SB.	6
3.4 ZÁKON Č.337/1992 SB., O SPRÁVĚ DANÍ A POPLATKŮ	9
3.5 ZÁKON Č.145/2010 O SPOTŘEBITELSKÉM ÚVĚRU	11
3.6 PRÁVNÍ ÚPRAVA A REGULACE POPLATKŮ V SRN A V ČR	13
3.6.1 Regulace poplatků v SRN	18
3.6.2 Regulace bankovních poplatků v ČR.....	22
3.7 POSTUPUJÍCÍ EVROPSKÁ INTEGRACE	23
3.7.1 SEPA platby	23
3.7.2 Jednotná evropská inkasa.....	24
4. BANKOVNÍ POPLATKY	26
4.1. DEFINICE BANKOVNÍCH POPLATKŮ	26
4.2 POPLATKY V PASIVNÍM OBCHODU BANKY	29
4.2.1 Poplatek ze zřízení běžného účtu.....	29
4.2.2 Poplatek za vedení účtu.....	30
4.2.3 Poplatek za zrušení běžného účtu.....	30
4.2.4 Poplatek za výpis z účtu.....	31
4.2.5 Další poplatky spojené s běžným účtem	31
4.3 POPLATKY ZA HOTOVOSTNÍ OPERACE.....	32
4.3.1 Poplatek za vklad hotovosti.....	32
4.3.2 Poplatek za výběr hotovosti.....	33
4.3.3 Poplatek za neuskutečněný výběr objednané hotovosti	33
4.4 POPLATKY SPOJENÉ S BEZHOTOVOSTNÍM TUZEMSKÝM PLATEBNÍM STYKEM	33
4.4.1 Poplatek za příchozí platbu.....	33
4.4.2 Poplatek za odchozí platbu.....	33
4.4.3 Poplatek za expresní debetní platbu.....	34
4.4.4 Trvalé platební příkazy.....	34
4.4.5 Inkaso/SIPO	34
4.5 POPLATKY ZA ELEKTRONICKÉ BANKOVNICTVÍ.....	35
4.5.1 Poplatek za zřízení Internetového bankovníctví.....	35
4.5.2 Poplatek za zabezpečení Internet bankingu.....	35

4.6 POPLATKY SPOJENÉ S PLATEBNÍ KARTOU	36
4.6.1 Poplatek za vedení karty.....	37
4.6.2 Poplatek za expresní vydání karty	37
4.6.3 Poplatek za obnovené vydání platební karty	37
4.6.4 Poplatek za úhradu zboží či služby platební kartou	38
4.6.5 Poplatky za výběr z bankomatu	38
4.6.6 Poplatek za výběr z bankomatu v zahraničí	38
4.6.7 Poplatek za cestovní pojištění ke kartě.....	38
4.6.8 Poplatek za pojištění ztráty a krádeže platební karty.....	38
4.7 POPLATKY V AKTIVNÍM OBCHODU BANKY	39
4.7.1 Poplatek za poskytnutí úvěru.....	39
4.7.2 Poplatek za vedení úvěrového účtu.....	39
4.7.3 Poplatek za čerpání.....	39
4.7.4 Poplatek za nedovolené přečerpání.....	39
4.7.5 Roční procentní sazba nákladů.....	40
4.8 ZÁVĚREČNÝ POHLED NA POPLATKY	40
5. POHLED DO PRAXE.....	41
5.1 VYUŽÍVÁNÍ BANKOVNÍCH SLUŽEB	41
5.2 TRANSPARENTNOST A POROVNATELNOST BANKOVNÍCH POPLATKŮ.....	44
5.3 NÁKLADY SPOJENÉ S BANKOVNÍMI SLUŽBAMI V ČR	45
5.4 ZMĚNA BANKY	50
5.4.1 Důvody pro změnu banky	50
5.4.2 Ochota ke změně banky.....	51
5.4.3 Kodex mobility.....	52
5.4.4 Bariéry při změně banky.....	53
5.5 ZDARMA	54
5.6 MALÉ BANKY	55
5.7 SROVNÁNÍ POPLATKŮ V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE.	55
5.7.1 Vrácení poplatku za správu úvěru	58
6. MOŽNOSTI OPTIMALIZACE PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY.....	61
7. ZÁVĚR	64
8. SEZNAM LITERATURY	65
PŘÍLOHA.....	67

1. ÚVOD

Počátky bankovníctví sahají až do starověku, mají tedy tisíciletou tradici. Logicky by se dalo usuzovat, že bankovníctví je stejně staré jako obchod. S rostoucím významem obchodu a společenské úrovně rostla i potřeba tohoto odvětví a později vznikla potřeba tento druh činnosti regulovat. Již Chamurappiho zákoník obsahoval ustanovení, která měla vliv na regulaci půjček. Ve starém Egyptě se uznávalo jako platidlo mimo jiné i obilí. Jelikož podél Nilu byla vybudována síť státních sýpek, které umožňovaly vložit obilí na jednom místě a později si jej vyzvednout třeba i na jiném místě.

Bankovníctví jako takové zaznamenalo rozvoj v období antiky, odtud jsme převzali nechvalně známé slovo: bankrot. Již zde platilo ustanovení, které by v dnešní době více přispělo k odpovědnému hospodaření. Pokud nebyl dlužník schopen vyrovnat své závazky, stal se otrokem věřitele. Zde se poprvé v historii můžeme bavit o prvních bankovních produktech jako úvěr, vklad, směna cizích peněz, znalecké posouzení pravosti mincí. Jelikož cestování s hotovostí nebylo v tehdejší době bezpečné, bylo umožněno potřebnou peněžní částku uložit u některého městského státu, a u smluvního partnera si jí opět vyzvednout. Netřeba se domnívat, že tato služba byla poskytována bezplatně. Jelikož bylo této služby využíváno, lze usuzovat, že náklady na tuto službu byly nižší než náklady na patřičný ozbrojený doprovod.

Po rozpadu Římské říše docházelo k rychlým a radikálním změnám ve společnosti a v hranicích států. Středoevropská situace se začala opět uklidňovat s příchodem stabilních států, tedy s příchodem silných dynastií, a hlavně s příchodem křesťanství. Na sklonku vlády Přemyslovců, jmenovitě Přemysla Otakara II, který nechal reformovat českou měnu. Tuto reformu prováděli pozvaní „bankéři“ z oblasti dnešní severní Itálie, jež měla v té době jeden z nejvyspělejších dálkových obchodů, a tedy i bankovníctví. Předmětem reformy byl groš, byla pevně dána jeho váha, ryzost, a odvozené drobné. Velice důležité bylo stanovení postihů pro penězokazce.

S rostoucí politickou mocí církve rostla též i její moc ekonomická. Pobožný a méně vzdělaný středověký lid věřil všemu, co slyšel každou neděli při kázání. S trochou nadsázky by se dala jako forma půjčky či snad leasingu označit i takzvaná „železná kráva“. Princip tohoto obchodu byl velice prostý, sedlák, který neměl na pořízení dobytčete, si toto

vypůjčil od místního faráře, kterému za toto následně platil pravidelný roční poplatek. Duchovní nechal tento poplatek zapsat coby věčné břemeno k dané usedlosti, to platil dotyčný zemědělec a jeho dědicové, přesto že byla dotyčná kráva již dávno po smrti. Postupem času se tento výraz v naší mateřštině usadil, a do dnešních dnů jej můžeme často slyšet.

Opravdový rozvoj bankovníctví začíná s rozvojem měst. Hlavně s posílením jejich ekonomického významu. Zde se již začínají objevovat první „regulace“ obchodování s penězi, které byly dlouhou dobu doménou židovské komunity. Postupně s rozvojem společnosti a právního státu dochází k dalším regulacím. Bylo obecným zvykem, že byla dána maximální výše úroku, který se mohl požadovat. Jinak řečeno, lichva byla pevně vymezena maximální úrokovou sazbou.

K velice zajímavému jevu nejenom v bankovníctví začalo docházet v druhé polovině devatenáctého století. S rozvojem občanské společnosti se začínají drobní zemědělci a podnikatelé sdružovat do hospodářských družstev, jejichž přechod na samostatné bankovní domy byl jen logickým vyústěním společenské situace. S myšlenkou „společně jsme silní“ přišel také Fridrich Wilhelm Raiffeisen a Hermann Schulze Delitzsch. Tito pánové byly silnými propagátory družstevnictví. Obzvláště první jméno nám přijde nejspíš povědomé, pan Raiffeisen propůjčil jméno více než 2 tisícům družstevních bank v přialpských zemích a dvěma bankám působícím v české republice. Například v sousedním Bavorsku je v současné době více než 1500 Volks a Raiffeisenbank, které stále zachovávají myšlenku soudržnosti, soběstačnosti a odpovědnosti.

V posledních letech je zisk bankovního sektoru České republiky relativně stabilizovaný. Bankovníctví zaznamenalo veliký rozmach v bouřlivých devadesátých letech, poté se s příchodem kapitálu od nadnárodních společností situace na trhu stabilizovala, bohužel na českém trhu vznikl oligopol. Tři největší banky ovládají přes osmdesát procent trhu.

Český bankovní sektor vykázal za rok 2010 čistý zisk skoro 60 mld. Kč, což je mírný pokles oproti loňskému roku o necelých sedm procent, z toho připadá na poplatky a provize necelých dvacet procent. Ke stabilitě bankovního sektoru se vyjádřil v tiskovém

prohlášení 31.3.2011 viceguvernér České národní banky Vladimír Tomšík následovně: "Český bankovní sektor má dostatek zdrojů, likvidity a kapitálu. Navíc je odolný vůči šokům. Domácí bankovní sektor sám o sobě tak není zdrojem rizik pro ekonomiku. ČNB bude velmi pečlivě dohlížet na to, aby tomu tak bylo i nadále. Součástí toho je i dohlížení nad procesem vyplácení dividend a navyšování kapitálu v jednotlivých bankách tak, aby kapitálová přiměřenost stále zůstala na bezpečné úrovni," Náš bankovní sektor patří v současnosti k jedněm ze stabilnějších v rámci Evropské unie

Bankovní sektor je jedním z významných odvětví naší ekonomiky, bankovní poplatky nejsou nikterak nezanedbatelné, jedná se tedy o téma velmi aktuální a zajímavé, neboť se dotýká skoro každého z nás.

2. Cíl práce a metodika

V této práci je pojednáno o bankovních poplatcích a cenách za jiné bankovní služby s ohledem na platnou právní úpravu České republiky. Uvádím i regulaci a zásahy ze strany státu v sousedním Německu. Cílem je sjednotit roztržštěnou nomenklaturu právní regulace bankovních poplatků a bankovních služeb a objasnit jejich mechanismy, smysl a význam v současné ekonomice, s ohledem na postupující evropskou integraci. Informace pro svou práci čerpám z platné legislativy, dostupné literatury a vlastních zkušeností, které jsem načerpal během mého profesního života a studia ve Spolkové republice Německo.

V práci jsou použity běžné metody výzkumu, také anonymního dotazníku, který měl neformální podobu. Jeho pomocí jsem u respondentů anonymně zjišťoval motivaci ke změně banky. Získané výsledky napomohly změřit současnou náladu klientů.

Dále mi bylo vodítkem dlouhodobé pozorování smluvních vztahů v praxi (v bankovníctví se pohybuji na různých pozicích už od roku 2001), kromě tuzemských zkušeností využívám i dřívější zkušenost ze SRN.

Mimo to jsem se zabýval analýzou textů platných právních předpisů, které jsem formou neřízeného rozhovoru konzultoval nejen s odborníky pohybujícími se v oblasti bankovníctví, ale i s klienty.

3. Současná právní úprava

Jak bylo již uvedeno, bankovníctví má více než tisíciletou tradici. Aniž bych se jí dlouze zaobíral, považuji za vhodné zmínit alespoň okolnosti vzniku Národní banky Československé v roce 1920. Tato instituce vznikla na základě Zákona o akciové bance cedulové ze dne 14. dubna 1920č. 347 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Národní banka Československá emitovala akcie v celkové hodnotě 405.000.000,- Kč, emitovaných v převoditelných akciích na jméno, zapsaných v knize akcionářů, přičemž třicet tři procent akcií vlastnila Československá republika. Pro zajímavost si dovoluji uvést, že hodnota akcie byla 100 zlatých dolarů spojených států amerických.

Banka začala svou činnost o šest let později a jejím hlavním úkolem bylo kromě jiného dosáhnout „zlaté parity“, což se skoro podařilo o další tři roky později. Již od těchto dob měla na starost Národní banka Československá emisi bankovek, udržování oběhu platidel. Tyto úkoly zastává Národní banka Československá, respektive její právní nástupci do dnes.

Současná právní úprava bankovníctví je velice široká, úpravou právních vztahů se zabývá Občanský zákoník i Obchodní zákoník. Dále zde najde uplatnění mnoho zákonů, které upravují pouze část činností banky. Význam mají i zákony, které se bankovních služeb dotýkají nepřímo, avšak mají na ně významný vliv.

3.1 Občanský zákoník

Občanský zákoník, platný do konce roku 2013, se bankovním službám věnuje pouzeokrajově. Smlouvě se věnuje především v páté části, v ustanovení §54 odst. a), kde jsou řešeny smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku, a to následujícím způsobem:

„(1) § 54 odst. a) Smlouvami o finančních službách se pro účely smluv uzavíraných na dálku upravených v tomto zákoně rozumí smlouvy týkající se bankovních, platebních, úvěrových nebo pojistných služeb, smlouvy týkající se penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření, smlouvy týkající se poskytování investičních služeb nebo smlouvy týkající se obchodů na trhu s investičními nástroji. v případě pochybností se má za to, že za smlouvu o finančních službách se pro účely smluv uzavíraných na dálku vždy

považuje smlouva uzavíraná v rámci předmětu podnikatelské činnosti podle první věty, kde na straně dodavatele vystupuje banka, pobočka zahraniční banky, devizové místo, platební instituce, instituce elektronických peněz, stavební spořitelna, spořitelni nebo úvěrní družstvo, pojišťovna, pojišťovací zprostředkovatel, pojišťovací makléř, pojišťovací agent, obchodník s cennými papíry, penzijní fond, investiční společnost, investiční fond, penzijní společnost, organizátor regulovaného trhu nebo investiční zprostředkovatel, nebo zahraniční osoba s obdobným předmětem podnikání.“¹

V tomto ustanovení zákona jsou vyjmenovány všechny instituce, které mohou nabízet finanční potažmo bankovní služby bez osobního styku s klientem. Tato právní úprava je velice formulována velice prozíravě, o smlouvách se hovoří v obecné rovině, bude tedy těžké, skoro nemožné nenajít nový produkt, na který by se toto ustanovení nevztahoval. Velice důležitý je i fakt, že tato legislativní úprava je v souladu s legislativou Evropské unie

Jak již bylo řečeno, občanský zákoník se věnuje vkladovým účtům, a to v ustanoveních občanského zákoníku §778 až § 787. Tyto ustanovení zákona práva a povinnosti vkladových účtů, k jejichž disponování je nutné předložení listiny, většinou vkladní knížky.

3.2 Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

Nejdůležitějším zákonem pro bankovníctví v české republice je zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, v pozdějším znění. Česká Národní Banka je veřejnoprávní subjektu, Její sídlo je v Praze, pobočky České Národní Banky nalezneme v Praze, Plzni, Hradci Králové, Brně, Ostravě, Českých Budějovicích, a Ústí nad Labem. Kromě jiných povinností je Česká národní banka pověřena dohledem nad finančním trhem, je oprávněna vydávat a odebírat bankovní licence. Tento zákon je jedním z nejvýznamnějších zákonů pro celé odvětví.

3.3 Zákon o bankách č.21/1992 Sb.

Zákon o bankách řeší skoro všechny aspekty fungování bank v české republice. v ustanovení §1 odst. 1 zákon výslovně říká:

---

¹ §54a zákona č.40/1964 Sb. Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

„(1) Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje některé vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky, včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky. Bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti, poskytují úvěry, a které k navíc k výše uvedeným činnostem mají bankovní licenci (dále jen "licence"). (§4). Ustanovení obchodního zákoníku o akciové společnosti se pro ně nepoužijí, pokud tento zákon stanoví jinak.²“

Zde vzniká vztah subsidiarity, jedná se o doplnění a upřesnění právní úpravy, jak je již zakotvena v obchodním zákoníku, a tato právní úprava má přednost před obchodním zákoníkem. Jelikož se jedná o to, že drtivá většina bank má právní formu akciové společnosti a je nutné tyto regulovat, je ustanovení tohoto zákona nezbytné, jsou předem vyloučeny všechny nezamýšlené mezery obchodního zákoníku.

V druhém odstavci jsou dostatečně a stručně definovány vklady a úvěry. Ve třetím odstavci jsou, a to je důležité, taxativně vyjmenovány všechny činnosti, které je dovoleno bance vykonávat, za předpokladu platného povolení banky pro tyto.

Zákon počítá s případem, že by bankovní služby chtěla poskytovat instituce, bez patřičného povolení. Na tento případ je pamatováno v §2 zákona o bankách a to následovně: „(1) Bez licence nesmí nikdo přijímat vklady od veřejnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

(2) Za přijímání vkladů se považuje též soustavné vydávání dluhopisů a jiných srovnatelných cenných papírů, pokud

a) představuje jedinou nebo jednu z hlavních činností emitenta,

b) předmětem podnikatelské činnosti emitenta je poskytování úvěrů, nebo

---

²§1 zákona č. 21/1992 Sb.o bankách, ve znění pozdějších předpisů

c) předmětem podnikatelské činnosti emitenta je některá z činností uvedených v § 1 odst. 3.³

Ve druhé části se zákon věnuje udělení bankovní licence. Z podmínek nutných splnit pro udělení bankovní licence si dovoluji vyzvednout nutnost složit základní kapitál ve výši 50.000.000,-- Kč, a tento musí být tvořen splacenými peněžitými vklady, s prokazatelným původem. Dále posuzuje Česká národní banka splnění minimálních požadavků na organizační strukturu a připravenost podniku na plnění všech úkolů vyplývajících z podstaty podnikání v bankovníctví. Vydání bankovní licence banky působící v jiném státě Evropské unie je řízeno volnějším režimem. Toto nařízení je ke cti Evropské unii, neboť kdo splnil požadavky jedné členské země, je způsobilým pro výkon této činnosti v ostatních členských zemích. Tento princip je nazván „principem jednotné licence“.

Ve třetí části se zabývá zákon minimálními požadavky na organizaci banky a to v §8 výše jmenovaného zákona. Hned první odstavec klade požadavky na minimální počet členů statutárního orgánu, jejich zařazení v hierarchii banky, a taxativně vyjmenovává všechny případy neslučitelnosti funkcí. v §8b jsou uvedeny minimální požadavky na řídicí a kontrolní systém banky.

Čtvrtá část tohoto zákona upravuje provozní požadavky. Pro bankovní obchody jsou důležité především informační povinnosti vůči klientům a orgánům dozoru. Dále je zde dotčeno téma kapitálové přiměřenosti, a informační povinnost kapitálově propojených osob.

Pátá část definuje povinnosti bank v oblasti účetnictví a jiné dokumentace. Bankovní účetnictví je vedeno podle zvláštního zákona, pro potřeby mé práce bych rád uvedl pouze, že toto účetnictví vede odděleně účetní případy uskutečněné na účet banky a účetní případy uskutečněné na účet klienta.

Celá šestá část je věnována dalšímu důležitému aspektu bankovníctví. Bankovní dohled je povinen zachovávat mlčenlivost až na taxativně vyjmenované případy. v souladu s Evropskou legislativou bylo přijato ustanovení §25b „Zjistí-li Česká národní banka při výkonu dohledu nad bankou mimořádnou situaci, včetně nepříznivého vývoje na

---

³§2 zákona č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů

finančních trzích, v jejímž důsledku by mohlo dojít k ohrožení likvidity trhu a stability finančního systému (dále jen "mimořádná situace") v České republice, informuje bez zbytečného odkladu o této skutečnosti

a) centrální banky Evropského systému centrálních bank v členských státech dotčených touto situací za podmínek uvedených v § 25a odst. 4 písm. j) a

b) orgány veřejné moci uvedené v § 25a odst. 4 písm. l) v členských státech dotčených touto situací, jsou-li pro ně tyto informace významné.⁴

Toto ustanovení působí jako stabilizující prvek, včasné varování centrálních bank a dotčených orgánů.

Dále zmíním velice důležité ustanovení §38 „(1) Na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit, se vztahuje bankovní tajemství.“⁵

V tomto ustanovení je dále uvedeno, za kterých okolností a komu je banka povinna bez souhlasu klienta podat informace o klientovi.

Dále zákon řeší otázky nucené správy banky, a v jakých případech je možné k tomuto opatření sáhnout.

3.4 Zákon č.337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

Dalším zákonem, který má nepřímý vliv na fungování banky je zákon 254/2004 Sb. o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. v první části zákona, příhodně nazvané „zákon o omezení plateb v hotovosti“, je uvedena povinnost, pro fyzické i právnické osoby všechny platby, jejichž hodnota i protihodnota v cizí měně překračuje 15 000 Euro, provádět bezhotovostně. Zákon stanovuje sankce za porušení tohoto zákona, pro fyzické osoby až 500.000 Kč, a pro právnické osoby až 5.000.000 CZK i tento zákon ponechává prostor i pro výjimky, avšak ty musí být stanoveny zvláštním předpisem. i tento zákon vznikl jako potřeba sjednotit legislativu české republiky s legislativou Evropské unie.

---

⁴§25b zákona č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů

⁵§38 zákona č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon nemá přímý vliv na regulaci bank. Je však nezbytným prvkem, sloužícím k harmonizaci české legislativy s legislativou Evropské unie. Povinné osoby jsou taxativně a úplně vyjmenovány v 2§. Banky a úvěrové instituce jsou uvedeny hned v prvním odstavci 1a. Mezi „povinné osoby“ patří zástupci všech profesí, které mají již podstaty svého podnikání co do činění s velkými obnosy peněz většinou v hotovosti. Dále je tímto zákonem definován podezřelý obchod, tedy obchodní případ, u kterého je nutné provádět identifikaci a identifikační údaje které je nutno při obchodu zjistit.

Hlava druhá definuje povinnosti povinných osob. § 8 Provádění identifikace:

„(1) První identifikaci klienta, který je fyzickou osobou, a každé fyzické osoby jednající jménem klienta, který je právnickou osobou, provede povinná osoba za fyzické přítomnosti identifikovaného, pokud není v tomto zákoně stanoveno jinak.“⁶ v tomto ustanovení je velice důležité, že je identifikace prováděna za přítomnosti klienta, což nedá vzniknout pozdějším dohadům.

V druhém odstavci je uveden přesný postup, který je nutný dodržet při identifikaci:

„(2) Při identifikaci klienta, který je

a) fyzickou osobou, povinná osoba identifikační údaje zaznamená a ověří z průkazu totožnosti, jsou-li v něm uvedeny, a dále zaznamená druh a číslo průkazu totožnosti, stát, popřípadě orgán, který jej vydal, a dobu jeho platnosti; současně ověří shodu podoby s vyobrazením v průkazu totožnosti,

b) právnickou osobou, povinná osoba identifikační údaje zaznamená a ověří z dokladu o existenci právnické osoby a v rozsahu podle písmene a) provede identifikaci fyzické osoby, která jejím jménem jedná v daném obchodu; je-li statutárním orgánem, jeho členem nebo ovládající osobou této právnické osoby jiná právnická osoba, zaznamená i její identifikační údaje“.⁷ Pokud povinná osoba postupuje uvedeným způsobem, nemůže dojít

---

⁶ §8 zákona č. 253/2009 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

⁷ §8 zákona č. 253/2009 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

k záměně, či nesrovnalostem. Zákon dále upravuje identifikaci, pokud je klient zastoupen na základě plné moci, zákonného zástupce

Obchody vyžadující identifikaci na základě tohoto zákona jsou vyjmenovány v ustanovení §7 a § 9 tohoto zákona. v krátkosti se jedná o hotovostní operace nad 1.000 Euro u fyzické i právnické osoby, se kterou není banka v obchodním vztahu, a všechny hotovostní operace v hodnotě 15.000 Euro. Toto ustanovení zákona je poněkud nešťastné, neboť není definováno v naší národní měně. Zde hrozí riziko, že může dojít k přestupku ze strany banky, při turbulentním vývoji kurzu eura.

3.5 Zákon č.145/2010 o spotřebitelském úvěru

V rámci harmonizace české právní úpravy s právními předpisy Evropské unie byl přijat dne 21. dubna 2010 a v účinnost vstoupil 01.01.2011. Tento právní předpis zapracovává do české legislativy směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. v ustanovení §2 tohoto zákona jsou taxativně vymezeny případy, ve kterých nevstupují ustanovení tohoto zákona v platnost. Jsou to následující případy:

- Úvěry poskytnuté pro účely bydlení, ve kterých je tato pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti
- Leasing
- Bezúročná půjčka
- Služby, za něž spotřebitel platí průběžně, tedy formou splátek.
- Úvěry nižší než 5 000 Kč anebo vyšší než 1 880 000 Kč, minimální částka může být dosažena v průběhu jednoho kalendářního roku, pokud součet všech uzavřených smluv přesáhne anebo dosáhne této částky.
- Půjčka poskytnuta zaměstnavatelem svým zaměstnancům s nižším úročením než je na trhu obvyklé.
- Půjčka sjednaná s obchodníkem s cennými papíry pro provedení obchodu s investičními nástroji.
- Bezplatné odložení splátky současné pohledávky.
- Bezúročné půjčky poskytnuté ve veřejném zájmu vymezenému okruhu osob. Toto platí i pro obdobné půjčky s nižšími než tržními úrokovými sazbami.

- Zastavení movité věci za úplatu
- Půjčka obsažená ve smíru. Tento smír musí být uzavřen před soudem.

Informační povinnosti poskytovatele spotřebních úvěrů jsou vymezeny v ustanoveních §4 až §7. Mezi tyto povinnosti patří povinnost informovat v reklamě, jejíž součástí jsou i údaje o nákladech na tento úvěr o následujících faktech: roční procentní sazba nákladů, úroková sazba a veškeré poplatky, celkovou výši půjčky, částku, kterou spotřebitel zaplatí, včetně výše jednotlivých splátek. Dále je poskytovatel povinen v reklamě informovat o nutnosti uzavřít doplňkové služby. Pokud budou poskytovatelé půjček ve svých reklamách uvádět všechny tyto údaje, bude spotřebitel dostatečně informován. Až praxe po vstupu tohoto zákona v platnost ukáže, co si poskytovatelé finančních služeb představují pod ustanovením §4 „musí reklama obsahovat jasným, výstižným a zřetelným způsobem formou reprezentativního příkladu informace uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu“⁸

Informační povinnosti se týkají i úvěrových smluv, spotřebitel musí být jasně a prokazatelně seznámen s „povinnými informacemi před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr“. Tyto informace jsou uvedeny v příloze č. 2 výše jmenovaného zákona a obsahují vyčerpávající informace o nabízené půjčce, na základě kterých, se může spotřebitel vhodně rozhodnout o případném uzavření navrhované smlouvy. Tento právní předpis klade i minimální požadavky na informace obsažené v smlouvě o spotřebitelském úvěru a to v příloze č. 3. Příloha č. 4 řeší kontokorentní úvěry. v příloze č. 5 je dán vzorec pro výpočet roční procentní sazbu nákladů. Příloha č. 6 dává poskytovatelům finančních služeb vzor formuláře pro standartní informace o spotřebitelském úvěru. Pokud je klient informován minimálně v tomto rozsahu, považuje se informační povinnost banky za splněnou. Stejně tak je řešena informační povinnost bank při poskytování kontokorentního úvěru a to v příloze č. 7.

Zákon o spotřebitelském úvěru klade bankám za povinnost v ustanovení §9, posoudit platební schopnost spotřebitele ke splácení úvěru. Klient je povinen úplně a pravdivě informovat banku o všech skutečnostech nezbytných pro posouzení schopnosti splácet úvěr.

Nově dle tohoto právního předpisu je klient oprávněn od smlouvy odstoupit do 14 dnů po uzavření smlouvy. Odstoupení od smlouvy vyžaduje listinou formu. Po odstoupení od smlouvy musí klient vrátit jistinu bez zbytečného odkladu, nejpozději však do třiceti dnů.

Výpověď spotřebitelského úvěru je taktéž upravena tímto právním předpisem. Výpověď nesmí být zpoplatněna, byla-li dohodnuta výpovědní lhůta, tato nesmí překročit jeden měsíc, v případě, že nebyla sjednána výpovědní lhůta, může vypovědět smlouvu s okamžitou platností. i věřitel je oprávněn smlouvu vypovědět, pro něj stanovuje zákon nejkratší výpovědní lhůtu dva měsíce.

Velkým přínosem tohoto zákona pro sjednocení podmínek na bankovním trhu je i regulace předčasného splacení spotřebitelského úvěru. Zákon stanovuje v ustanovení §15 právo spotřebitele na předčasné splacení spotřebitelského úvěru. Bance náleží náhrada nákladů maximálně 1% z předčasně splaceného úvěru v případech, kdy zbylá doba splatnost přesahuje jeden rok, polovinu procenta je banka oprávněna účtovat, pokud je doba splatnosti kratší než dvanáct měsíců.

Dále zákon stanovuje správní delikty. Mezi ně patří především porušení informačních povinností, neposkytnutí požadovaných informací klientovi.

3.6 Právní úprava a regulace poplatků v SRN a v ČR

Pro právní vztahy ve Spolkové republice Německo je základním zákonem zákon o bankovníctví (Kreditwesengesetz)⁹, který upravuje právní vztahy ohledně všech bankovních služeb a dále na něj navazují další zákony jednotlivým oblastem bankovních služeb. Tyto zákony jsou v současné době v souladu s legislativou Evropské unie. Stejně jako v České republice jsou velice důležité všeobecné obchodní podmínky finančních institucí, které musí být v souladu s platnou legislativou Spolkové republiky Německo.

a) Kreditwesengesetz

---

⁸§4 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů

⁹ Německé názvy jsou záměrně uvedeny v původním znění

Zákon o bankovníctví upravuje v ustanoveních §1 základní pojmy a v §3 zakázané druhy obchodu. v této kapitole neuvádím přesné citace zákona, vzhledem k jazykové bariéře by tyto byli na škodu srozumitelnosti. Při psaní této kapitoly jsem vycházel z platné legislativy a zkušeností získaných během mého bádání ve Spolkové republice Německo.

Stejně jako platná legislativa v České republice jsou v §1 definovány základní pojmy, jako jsou poskytovatelé finančních služeb. Jsou zde kladeny základní požadavky na organizaci bank. Jak již bylo řečeno, jsou v §3 definovány zakázané obchody ty, ze kterých je vyloučená veřejnost. Dále vklady, jejichž převážná většina slouží ke splácení poskytnutých úvěrů. Zde je výjimka pro stavební spořitelny. Dále jsou zakázány obchody, u nichž jsou klienti, ať již obchodními podmínkami, nebo jinými smluvními ustanoveními, nuceni k disponování pouze hotovostí.

Dále se zákon věnuje v ustanoveních §5 až §9 definicím úloh a povinností spolkového úřadu pro dohled nad bankovníctvím (Bundesaufsichtsamt für das Kreditwesen). v prvním odstavci výše jmenovaného zákona je definován spolkový úřad pro dohled nad bankovníctvím jako samostatný spolkový úřad se sídlem v Bonnu. Dále jsou v ustanoveních v §6 definovány úlohy tohoto úřadu, mezi které patří dohlížení nad dodržováním platných právních předpisů ze strany finančních institucí. Dále zabraňování porušování právního řádu a sjednání nápravy. Rád bych vyzvedl, že výše jmenovaný úřad dle ustanovení §6 odstavce 4 je povinen jednat ve veřejném zájmu. v tomto zákoně je definována minimální úroveň spolupráce se spolkovou centrální bankou (Deutsche Bundesbank) a spolupráce s ostatními oprávněnými institucemi.

V druhé části zákon klade požadavky ohledně vlastního kapitálu a likvidity. Dále se věnuje minimálním požadavkům na úvěrové obchody bank. Zde bych rád vyzdvihl ustanovení §13, ve kterém jsou definovány úvěry s rozhodujícím vlivem na hospodaření banky, tedy úvěry, které překračují více jak 10% vlastního kapitálu banky. v ustanoveních §15 pojednává zákon o úvěrech osob spjatých s finanční institucí (Organkredite). Zvláštní péče je věnována úvěrům vedoucích pracovníků, členů dozorčí rady, prokuristů, jejich rodinných příslušníků a právnických osob, s kterými jsou spjatai.

Na rozdíl od české legislativy je v ustanovení §18 definován minimální požadavek na úvěrové podklady, úvěrů překračující 250.000 €. Zde jsou taxativně vyjmenovány

všechny nezbytné podklady, které musí být doloženy před udělením úvěru a pravidelně dokládány během jeho trvání. Ustanovení tohoto zákona připravuje nemalé administrativní potíže všem zainteresovaným.

Zákon o bankovníctví v ustanovení §26 ukládá bankovním institucím povinnost předkládat spolkovému úřadu pro dohled nad bankovníctvím německé centrální bance předepsané výkazy. Tyto jsou roční uzávěrka, včetně rozvahy, a zprávu auditora.

V ustanoveních §28 jsou vyjmenovány případy, kdy je banka povinna předložit zprávu auditora mimo běžné periodicity předkládání.

b) Bundesbankgesetz

Stejně jako v české legislativě definuje zákon o spolkové centrální bance tuto instituci a její povinnosti, její organizaci, vztah spolkové banky a vlády. Spolková centrální banka je právnická osoba veřejného práva (juristische Person des öffentlichen Rechts). Základním kapitálem je 5 miliard německých marek. Po změně národní měny byl tento obnos přepočítán na společnou evropskou měnu Euro. Tato instituce má sídlo ve Frankfurtu nad Mohanem. Německá spolková banka je centrální bankou Spolkové německé republiky a je členem Evropského systému centrálních bank. Jejím cílem je cenová stabilita. Starost o platební styk ve Spolkové republice Německo a zahraničí, dle následujících ustanovení tohoto zákona a souvisejících právních předpisů.

Orgány Německé centrální banky jsou Bankovní rada (Zentralbankrat), ředitelství (Direktorium) a Zemské centrální banky (Landeszentralbanken). Výše jmenovaní se starají o naplnění zákonem uložených úkolů.

V oddíle třetím zákona o Německé centrální bance je definována spolupráce s německou vládou. Již v prvním odstavci je vyzvednuta úloha Německé centrální banky jako hlavního poradního orgánu v otázkách měnové politiky. Členové vlády mají právo účastnit se všech porad Německé centrální banky. Nemají hlasovací právo, ale jsou oprávněni předkládat návrhy. v třetím odstavci §13 je zakotvena povinnost přizvat prezidenta Německé centrální banky ke všem poradám vlády ohledně měnové politiky.

Jako každá centrální banka plní i tato základní úlohy na poli statistiky Německé centrální banky. Jsou určeny ke zveřejnění, tyto však nesmí obsahovat adresné údaje. Jako každá banka i Německá centrální banka zveřejňuje roční uzávěrku se souvisejícími výkazy.

c) Geldwäschegesetz

Zákon o praní špinavých peněz je v souladu s platnou evropskou legislativou a klade na finanční instituce stejné požadavky jako platná česká legislativa. Stejným způsobem jsou vyžadovány informace o všech hotovostních operacích překračujících hodnotu 15.000 € a další informační povinnosti. i zde je velice důležité určit oprávněnou osobu a osobu jednající na cizí účet. v ustanovení §14 toho zákona jsou taxativně vyjmenovány instituce, které musí dbát zvýšené pozornosti na dodržování tohoto zákona. A to jsou především banky, pojišťovny, dražebníci, finanční zprostředkovatelé, obchodníci s cennými kovy a kasina.

d) Scheckgesetz

Na rozdíl od České republiky, kde jsou šeky pouze okrajově využívaným prostředkem, je ve Spolkové republice Německo šek velice rozšířeným platidlem. Zákon předepisuje minimální požadavky na formální úplnost šeku. Pokud listina v libovolné formě nese následujících šest znaků, můžeme hovořit o šeku.

1. V textu listiny je uvedeno, že se jedná o šek. Toto označení musí být v jazyku, ve kterém byla listina vystavena.
2. Výslovný příkaz vyplatit určenou sumu.
3. Jméno toho, kdo má tuto sumu obdržet.
4. Uvedení místa plnění.
5. Uvedení dne a místa vystavení.
6. Podpis vystavitele.

Čistě teoreticky je možno vystavit šek na jakoukoliv listinu, banky však upřednostňují a ve většině případů vyžadují vlastní předtisky. Toto jednak zabraňuje chybám při vyplňování šeku, a umožňuje bankám šeky zpoplatnit.

Zvláštním případem šeku je potvrzený šek vydaný Německou centrální bankou. Za tuto službu si banky účtují poplatek v řádu deseti Euro, klientovi však odpadá riziko transportu hotovosti. Tento šek je nejvíce likvidní. Většina bank je ochotna ho vyplatit hotově a své využití má například, jako dražební jistina.

Dále zákon o šecích definuje všechny možné formy šeku, jako je například biankošek, dále formy vyplacení, lhůty pro předložení, lhůty pro odvolání šeku, smrt výstavce a případy, kdy je šek vystaven v jiné měně než domácí měna státu.

e) BürgerlichesGesetzbuch

Stejně jako občanský zákoník, který reguluje bankovní služby pouze okrajově, se věnuje obdobná právní úprava Spolkové republiky Německo (BürgerlichesGesetzbuch) v ustanoveních §675 až §676 odst. g, bankovním službám.

Zde jsou obsaženy právní normy pro převodní příkazy z privátních účtů. Lhůty pro provedení a ručení banky za škody vzniklé zpožděním platby. Zákon rozlišuje lhůty pro zahraniční převody, převody v rámci země a převody v rámci banky. v ustanovení §676 odst. f až §676 odst. g jsou obsaženy právní normy pro vedení běžného účtu.

f) Verbraucherkreditgesetz

Zákon o spotřebních úvěrech upravuje právní vztahy mezi poskytovateli úvěrů a fyzickými osobami dále nazývanými spotřebitelé. Ustanovení toho zákona jsou platné pro úvěry převyšující 200 Euro a nedosahujících 50.000 Euro s dobou platnosti minimálně tři měsíce. Tento zákon neplatí pro zaměstnané půjčky s nižší úrokovou mírou, než je obvyklá úroková míra na trhu.

V ustanoveních §4 je vyžadována obligatorní písemná forma. Je pamatováno i na jiné způsoby uzavření smlouvy, jako například uzavření smlouvy na dálku. Úvěrová smlouva musí obsahovat částku úvěru, nebo nejvyšší částku, kterou je oprávněn spotřebitel čerpat. Dále musí být uvedena celková suma všech splátek a jiných nákladů, kterou je spotřebitel povinen splatit, způsob a frekvenci splátek, efektivní úrokovou sazbu, náklady na pojištění úvěru, poskytnuté zajištění.

O kontokorentním úvěru hovoří zákon v ustanovení §5. Zde neplatí některá výše uvedená ustanovení. Zde je nutno uvést maximální částku čerpání, platnou úrokovou sazbu a podmínky, za kterých se tato může změnit, a jiné smluvní podmínky.

Stejně jako v české legislativě je zde vymezeno právo na odstoupení od smlouvy. Odstoupení od smlouvy je řešeno dle ustanovení občanského zákoníku (BürgerlichenGesetzbuches).

g) AbkommenzumÜberweisungsverkehr

Úmluva o bezhotovostním styku uzavřená mezi bankovními asociacemi a německou centrální bankou (Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken e.V., Deutscher Sparkassen und Giroverband e.V. Bonn, Verband öffentlicher Banken e.V. Bonn, Deutsche Bundesbank Frankfurt am Main), uzavřeli dohodu o provádění bezhotovostního platebního styku na území Německé spolkové republiky i v zahraničí. Tato dohoda zavazuje banky přijímat převodní příkazy v libovolné formě stejně jako převodní příkazy na předtištěných formulářích. Z převodního příkazu musí být zřejmé všechny náležitosti, jako jsou číslo účtu příkazce, číslo účtu příjemce, částka převodu, souhlas klienta s provedením tohoto převodního příkazu.

Tato úmluva se zabývá technickými náležitostmi provádění převodních příkazů, jednotnými datovými větami, ve kterých se předávají. Na základě této úmluvy mají všichni zúčastnění jednotná kontrolní čísla a znaky pro zpracování.

Na rozdíl od legislativy České republiky vznikla tato úmluva na popud samotných bank. Naplňuje tedy lépe jejich potřeby a slouží ku prospěchu všech zúčastněných. Tato úmluva nemá statut zákona, ale svým významem a rozsahem jej nahrazuje. Na podobné bázi je řešena technická stránka inkas a šeků. Tato úmluva není v rozporu s platnou evropskou legislativou.

3.6.1 Regulace poplatků v SRN

V současné legislativě SRN jsou upraveny některé poplatky stejně jako poplatky v České republice. Pokud jste klientem německé banky, nebudete platit za následující položky. Pro úplnost uvádím i předpis, či rozsudek soudu, na jehož základě není možno poplatek od klienta inkasovat.

- a) Vklad na vlastní účet, v případě, že se jedná o vklad či výběr z vlastního účtu, musí být tato služba v minimálním rozsahu pěti pokladních operací bezplatná. Další pokladní operace již mohou být zpoplatněny. K tomuto závěru došel Nejvyšší německý soud (BGH) v judikátu, číslo spisové značky XIZR80/93 a judikátu spisové značky XIZR217/95.
- b) Výpisy z účtu, klient německé banky má právo se bezplatně informovat o stavu na svém účtu. Pokud tato služba není poskytována bezplatně na přepážce banky, musí být umožněna jiným vhodným způsobem. Zaslání výpisu může být zpoplatněno, neboť se jedná o zvláštní službu. Právní úprava této služby je v ustanovení §307 občanského zákoníku (BürgerlichesGesetzbuch).
- c) Osvobození úroků od daně, z pohledu českého občana není toto nikterak důležité, avšak německý daňový systém dovoluje německým občanům nedanit přijaté úroky do určité hranice. Německé banky jsou povinny tuto službu poskytovat bezplatně. Podkladem pro toto je rozsudek Nejvyššího německého soudu (BGH) judikáty s čísly spisových značek XIZR269/96 a judikát číslo spisové značky XIZR279/96.
- d) Přijetí neúčtení dispozice, banka je povinna bezplatně přijímat a zpracovávat exekuční rozhodnutí k účtům, na měsíční bázi. Podkladem pro toto je rozhodnutí Nejvyššího německého soudu judikátů, číslo spisových značek XIZR219/98 a XIZR8/99.
- e) Zrušení účtu. i klient německé banky je oprávněn bez udání důvodu zrušit běžný účet. Tato výpověď nevyžaduje žádnou výpovědní lhůtu, a to ani tehdy, když klient ruší spořicí účet, s ohledem na výpovědní lhůtu nesmí být účtovány žádné poplatky. Toto se děje na základě ustanovení §307 občanského zákoníku (BGB).
- f) Zpracování změny účtu na základě dědického řízení, banka je povinna příslušnému finančnímu úřadu sdělit stavy účtu zemřelého. i změna majitele účtu musí být provedena bezplatně. Landgericht Frankfurt amMain judikátu spisové značky 2/2046/99 a Landgericht Dortmund judikátu, číslo spisové značky 8057/01.
- g) Informace o účtu, německý klient má právo na bezplatné informace o všech pohybech na svém účtu, i když se jedná o získávání podkladu pro uplatnění

reklamace. v této věci rozhodl Vrchní zemský soud (OLG) Schleswig judikát, číslo spisové značky 5U116/98.

- h) Dohledávání transakcí. Banka je povinna při provádění převodního příkazu vynaložit veškeré úsilí, aby byly peníze připsány na účet příjemce. Pokud dohledává, proč nedorazily peníze na účet příjemce, jedná ve vlastním zájmu a nesmí za tuto činnost požadovat odměnu. Takto rozhodl Zemský soud ve FrankfurtamMain judikát, číslo spisové značky 2/2016/99.
- i) Kopie a telefonáty, náklady na všeobecné telefonáty a kopie smí banka přenést na klienta pouze tehdy, pokud se nejedná o činnosti spojené s bankovním provozem a tyto si klient výslovně vyžádá. i pak nesmí úplata převyšovat skutečnou výši vzniklých nákladů. Právní podklad je v ustanovení §676 občanského zákoníku (BGB).
- j) Bankovní informace třetím osobám, v případě, že jiná banka či jiná osoba ve vlastním zájmu požaduje informace o klientovi, jedná se o běžné náklady spojené s podnikáním, které nesmí být klientovi vystaveny k proplacení. Pouze pokud klient výslovně žádá předání informace, je banka oprávněna toto zpoplatnit. Takto hovoří ustanovení §307 občanského zákoníku (BGB).
- k) Reklamace, banka je povinna vyřešit reklamaci klienta, a to bezplatně. Takto se usnesl v judikátu, číslo spisové značky 26O30/00 Zemský soud v Köln.
- l) Upomínky, čím více upomínek banka klientovi ohledně jedné záležitosti zasílá, tím nižší musí být poplatek za každou upomínku, neboť každá upomínka nemusí pokaždé líčit již známou věc. Náklady na upomínku vyšší než tři Euro jsou neodůvodnitelné. Takto hovoří zákon o spotřebních úvěrech (Verbraucher-kreditgesetz).
- m) Vrácení platební karty, pokud klient vrátí platební kartu před skončením její splatnosti, není povinen platit poplatek za vedení této karty po zbylou dobu platnosti. Toto platí pro kreditní i debetní karty. Takto rozhodl Vrchní zemský soud (OLG) ve FrankfurtamMain judikát, číslo spisové značky 1U108/99.

- n) Ztráta platební karty, při ztrátě či poškození platební karty nesmí banka v každém tomto případě požadovat za vystavení nové platební karty poplatek. Došlo-li ke ztrátě či poškození platební karty vinou banky, musí vydat zdarma novou platební kartu. Vrchní zemský soud (OLG) v Cell judikát, číslo spisové značky 13U186/99.
- o) Příjem platby ze zahraničí, banka jako instituce, u níž je veden běžný účet, je pouze místo pro zúčtování plateb, a ta musí příchozí platby řádně zaúčtovat. Příjem platby ze zahraničí není žádná zvláštní služba pro klienta, a v tomto případě není oprávněna inkasovat zvláštní poplatek. Toto platí na základě ustanovení §676f občanského zákoníku (BGB).
- p) Storno debetní položky, pokud banka odmítá provedení inkasa, odepsání položky na základě vystavení šeku či provedení trvalých příkazů a převodních příkazů z nedostatku krytí účtu, jsou to činnosti banky vycházející z principu obezřetného hospodaření, z tohoto důvodu není banka oprávněna požadovat poplatek. Tento poplatek nesmí být přejmenován na náhradu škody a poté po klientovy vyžadován. Takto rozhodl Nejvyšší zemský soud (BGB) v judikátech, s čísly spisových značek XIZR5/97, XIZR296/96, XIZR197/00 a XIZR154/04.
- q) Poplatek za úvěr, pokud nedošlo k uzavření smlouvy. Banka není oprávněna inkasovat poplatek za nabídku úvěru, kterou klient nepřijal. Je běžným rizikem podnikání v bankovníctví, že klient odmítne uzavření smlouvy. Takto rozhodl Nejvyšší zemský soud (OLG) v Dresden judikát, číslo spisové značky 7U2238/00.
- r) Výpisy z hypotečního účtu, na rozdíl od českých klientů, mají klienti v SRN oporu v ustanovení §307 občanského zákoníku (BGB), kde se pojednává o tom, že k povinnostem banky patří řádně zúčtovat splátky hypotečního úvěru a klienta o tomto bezplatně informovat.

Z výše uvedených příkladů je zřejmé, že klienti německých bank mají větší odvahu při uplatňování svých nároků v soudních sporech. Toto je zapříčiněno jednak větším bankovním trhem, dále pak větším nátlakem spotřebitelských organizací a celkově vyšší finanční gramotností našich západních sousedů. Mějme na paměti, že bankovní trh se u našich sousedů vyvíjel od druhé světové války za podmínek regulovaného trhu.

3.6.2 Regulace bankovních poplatků v ČR

Příjmy z poplatků a provizí rostou bankám rok od roku. Dle mínění některých laiků měl být zlomovým rok 2009 respektive 2010, kdy se měla projevit účinnost nového zákona o platebním styku č. 284/2009 Sb. Tento zákon zakázal vybírání některých poplatků. Dále jsou v tomto zákoně stanovené lhůty pro informování klienta o stavu na účtu prostřednictvím výpisu z účtu, v zákoně je stanoveno, že klient musí mít možnost obdržet výpis bezplatně. Dále v souladu s tímto zákonem musí banka prokazatelně informovat klienta o sankcích při přečerpání běžného účtu. Snahou zákonodárců bylo sjednotit českou legislativu s legislativou Evropské Unie, přesněji řečeno vznikl v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. 11. 2007 o platebních službách na vnitřním trhu. Snahou tohoto zákona nebylo zamezit bankám v tvorbě zisku. Pozitivním přínosem poplatků je zlepšení kapitálové vybavenosti bank, ta zlepšuje stabilitu bankovního systému. Obecně stále platí, že bankovní poplatky jsou ponechány smluvní volnosti a pokud není klient spokojen, má možnost změnit banku bez jakéhokoliv omezení.

Tento zákon měl za úkol sladit českou legislativu s nařízeními Evropské unie. Dalším cílem tohoto zákona bylo zlepšit konkurenční podmínky na trhu bankovních služeb. Cílená regulace bankovních poplatků postrádá jakéhokoliv smyslu, klienti by si měli sami najít banku, která nejlépe vyhovuje jejich představám. Výše jmenovaný zákon však zrušil poplatky, které bránily volné migraci klientů mezi jednotlivými bankami a byly v rozporu s dobrými mravy. Jedná se o následující:

1. Poplatek za zrušení trvalého příkazu a inkasa
2. Poplatek za zrušení přidružených služeb při rušení účtu
3. Poplatek za vklad v hotovosti majitelem účtu
4. Poplatek za výměnu bankovek a mincí, max. 100 ks
5. Poplatek za zrušení účtu
6. Poplatek za platby, kterými klient vyrovnává závazek vůči bance
7. Poplatek za výpis z účtu
8. Poplatek za blokaci platební karty

Tato právní úprava dává klientům teoretickou možnost volné migrace mezi bankami. Na základě nuceného zrušení některých poplatků banky zvýšily jiné poplatky a např. poplatek za blokaci platební karty se přejmenoval na poplatek za znovu vydání platební karty. Tímto je zákonu vyhověno a stabilní příjem banky nebyl nijak ohrožen.

Dalším důležitým dopadem tohoto zákona je maximální výše ručení klienta za neautorizované transakce platební kartou. v případě zneužití platební karty ručí klient do výše 150 Euro. Dle úředního sdělení České Národní Banky se chápe tento limit pro součet všech transakcí provedených skimovanou platební kartou. Toto stanovisko vydané 11. Listopadu 2009 by mělo být pro banky závazné. v případě, kdy nerespektuje banka toto doporučení, má klient banky možnost použít toto stanovisko v případném soudním sporu.

3.7 Postupující evropská integrace

Evropská integrace postupuje dále do všech oblastí našeho života. Oblastí, kde shledávám tuto integraci smysluplnou je v bankovních službách. Pokud je cílem Evropské Unie vytvoření jednotného trhu, bez vnitřních překážek, je sjednocení platebních podmínek jednotlivých států nutnou změnou. Tento krok logicky navazuje na svobodný pohyb zboží, pracovních sil a služeb. Prohlubuje svobodný pohyb kapitálu a tím i hospodářskou spolupráci celého společenství, jako jednotného trhu. Dále je možno integrační snahy chápat jako budování celistvého trhu, konkurenceschopného i v globálním měřítku. Integrační snahy jsou dozajista chvályhodné avšak i tyto mají jisté hranice, kde by mohlo dojít k narušení národní suverenity. Vymezení těchto hranic je plně v působnosti společných volených orgánů Evropské Unie.

3.7.1 SEPA platby

Platby standardů SEPA jsou upraveny směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2007/64/EG ze dne 13. listopadu 2007 o platebním styku v evropském hospodářském prostoru. Cílem této směrnice je odbourat hranice Evropského vnitřního trhu za účelem volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Zkratka SEPA znamená Single Euro Payments Area. Tento standart zahraničních plateb zde zmiňuji ještě z jednoho důvodu, podmět ke vzniku jednotného platebního systému pro celý Evropský hospodářský prostor vzešel od samotných bank.

Takto náročná aktivita nejenom po stránce organizační, ale i technické, vznikala již od roku 2002, kdy byla ustanovena poradní komise pro platební styk (European Payments Council). Tato čítala přibližně sedmdesát členů. Kromě zastoupení bankovních asociací jednotlivých států, zde byly zastoupeny nejvýznamnější banky působící na trhu Evropské unie. Tato rada navrhla pravidla pro SEPA převodní příkazy, SEPA inkasa a SEPA platby platebními kartami, které byly posléze schváleny.

Proces zavádění jednotného platebního systému byl velice zdoluhavý a časově náročný. Samotná rada vznikla v roce 2002. Od 28. ledna 2008 je možné převádět pomocí SEPA převodních příkazů jak po Evropském měnovém prostoru, tak i v rámci členských zemí. v listopadu 2009 začínají jednotná evropská inkasa. Počátkem roku 2010 přešla řada významných podniků a veřejné správy na standard SEPA. Od ledna roku 2011 se v evropském hospodářském prostoru naházejí v oběhu již pouze karty vybavené čipem, tedy karty splňující standard SEPA. v blízké budoucnosti tyto standardy plně nahradí národní standardy platebního styku.

Technický standard SEPA plateb odpovídá standardu ISO 20022. Pro správné fungování tohoto platebního systému musely být sjednoceny všechny kódy bank a čísla účtů v celé Evropské unii. Klasické číslo účtu bylo nahrazeno IBANem, který se skládá z kódů země, kontrolního dvojčíslí, kódu banky a čísla účtu. Délka tohoto čísla je pro jednotlivé země rozdílná. Dalším důležitým údajem pro identifikaci platby je BIC code, tedy Business IdentifierCode, volně přeloženo mezinárodní kód banky. Tento kód je též alfanumerický, a každá banka má svůj jedinečný BIC code.

3.7.2 Jednotná evropská inkasa

V prosinci roku 2010 předložila Evropská komise návrh na nařízení obsahující jednotné technické požadavky pro převodní příkazy a inkasa, ke změně nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 924/2009EG.

Obchodní banky eurozóny se připravují na přijetí dalšího jednotného standardu v platebním styku. Tento způsob platebního styku zrychlí, zjednoduší a zefektivní platební styk v rámci Evropské unie, rozuměj v rámci evropského měnového společenství. Při provádění plateb tímto novým systémem bude nařízena výše poplatku u příjemce i odesilatele, která musí být rovná.

Obchodní banky eurozóny se připravují na přijetí dalšího jednotného standardu v platebním styku. Tento způsob platebního styku zrychlí, zjednoduší a zefektivní platební styk v rámci Evropské unie, rozuměj v rámci evropského měnového společenství

Současný stav zemí, které nemají Euro jako národní měnu, neumožňuje bankám zpracovávat eurové platby stejně jako platby v národní měně. Tyto banky jsou svým způsobem oproti bankám působícím v Evropské unii znevýhodněny. Ty nemusí udržovat v chodu náročný systém provedení účtůve vícero měnách. Připsáním platby na účet vedený v národní měně dochází k nežádoucí konverzi. Přes tyto nesrovnalosti je snaha bank své služby, co nejvíce přizpůsobit službám poskytovaným bankami zemích eurozóny. Stejně tak je vyvíjen tlak na přizpůsobení poplatků za SEPA platby, na úroveň běžnou v eurozóně.

4. Bankovní poplatky

4.1. Definice bankovních poplatků

Než se budeme věnovat samotným bankovním poplatkům, bylo by dobré definovat si pojem bankovní poplatky.

Banky, jakož to podnikatelské subjekty mají, jako každá firma, obchodní politiku, ta určuje jejich směr a místo na našem trhu. Každý podnik má obchodní politiku, ta je souhrnem opatření a zásad banky, jejichž prostřednictvím daný subjekt prosazuje splnění podnikatelských cílů. Obchodní banky je v obchodní politice vyjádřen souhrn základních přístupů k poskytování bankovních služeb. Tato politika musí být v souladu s platnou legislativou.¹⁰

Hlavním cílem obchodních bank bývá nejčastěji maximalizace zisku s ohledem na dlouhodobou stabilitu, dobré postavení na bankovním trhu. Jelikož velká většina bank je právní formou akciové společnosti, snaží se vedení dosáhnout maximální tržní hodnoty. Cíle bank zde můžeme řadit dle významnosti pro podnik do úrovní, kde nižší úrovně umožňují naplnění cílů stanovených v úrovních výše stojících. Prvotním cílem je většinou zisk, následují další cíle, tyto však musí korespondovat s prvotním cílem. Základem této pyramidy stojí dva stabilita a likvidita, banka musí v rámci své obchodní politiky nalézt mezi těmito dvěma kompromis.¹¹

Stanovení výše bankovních poplatků je důležitým obchodním rozhodnutím vedení banky. Toto rozhodnutí může významně ovlivnit stabilitu, i likviditu banky, tím i ziskovost v dlouhém období.

Přestože je bankovní poplatek používaným pojmem, jeho význam je ne každému zřejmý. Odborná literatura nám pojem bankovní poplatek nedefinuje. My však chápeme

---

¹⁰BENEŠ, VÁCLAV. *Bankovní a finanční slovník*. Vyd. 1. Praha: Svoboda-Libertas, 1993. ISBN 8020503579. s.92

¹¹PETRJÁNOŠOVÁ, B. *Bankovníctví*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2004. ISBN 8021035234. s.19-20

bankovní poplatek jako platbu za služby poskytované bankou. Touto platbou banka přenáší přímé a nepřímé náklady, nebo jejich část na klienta.

Výše bankovního poplatku ne vždy odráží výši nákladů spojených s poskytnutou službou, někdy má bankovní poplatek odradit klienta od užívání služby. v každém případě se poplatek promítne do výnosu banky.

Pokud by poplatek pouze odrážel pouze náklady na poskytovanou službu, nestal by se terčem kritiky odborné a široké veřejnosti, později předmětem regulace ze strany státu.

Bankovní poplatek všeobecně rozšířeným pojmem, přesto přesná v odborné literatuře neexistuje. Pro potřeby mé práce se budu držet definice serveru www.bankovnipoplatky.com.

Zde jsou definovány jako „jednostranné peněžní platby, které bankovní domy účtují na vrub svým klientům za bankovní služby jim poskytované. Z ekonomického hlediska se nejedná o nic jiného než o přenos přímých a nepřímých nákladů spojených se zabezpečovanými bankovními operacemi na osobu klienta...()...Pro poplatky platí, že jsou aplikovány při ocenění těch produktů, jejichž podstatou není převzetí určitého rizika bankou.“¹²

Definice je velice dostatečně obsírná, pro popsání všech typů poplatků spojených s vedením a používáním bankovního účtu, a současně postihuje podstatu, tedy cenu za poskytované služby, která teoreticky odráží náklady banky. Zároveň musím připomenout, že výše poplatku cenu vyjadřovat nemusí.

Dalším ze specifických rysů poplatků je fakt, že banka nepřebírá riziko spojené se službou, za kterou je poplatek účtován.¹³ V souvislosti s výše uvedeným, je možno vyčlenit poplatky do dvou velkých skupin poplatky přímé a nepřímé. Přímé poplatky jsou jasně

---

¹² *Bankovní poplatky a provize – víme, co vlastně představují?* [online]. Poslední revize 11.9.2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné z: <<http://www.bankovnipoplatky.com/bankovni-poplatky-a-provize--vime-co-vlastne-predstavuji-10350.html>>

¹³ PULPÁN, K. *Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů* Praha: Public History, 1998 ISBN 8090219322

definovány v sazebníku poplatků banky, a je zřejmé že banka tyto poplatky bude po klientech vyžadovat. Naproti tomu nepřímé poplatky jsou „skryty v jiné ceně“.¹⁴

V zásadě se můžeme setkat s dvojitým stanovením výše poplatků, relativním a absolutním, i kombinací obou těchto. Absolutně bývají stanoveny jednoduché poplatky, například v tuzemském platebním styku. Procentem z poskytované služby vyjadřují banky ceny za administrativně náročné služby, například úvěrové obchody. Kombinací obou výše jmenovaných se setkáme v praxi v případech, kdy má poplatek pokrýt vlastní náklady a náklady jiných institucí.

Banky si účtují poplatky za poskytované služby, výše jednotlivých je závislá na poskytovaných službách a specifikách jednotlivých bank. Samozřejmě jsou poplatky, které se opakují napříč sazebníky bank působících v České Republice. Jsou to vesměs poplatky vztahující se k tuzemskému a zahraničnímu platebnímu styku. Tyto poplatky jsou stanoveny v souladu s cenovou politikou banky.

V současnosti je ekonomický systém založen na bezhotovostním platebním styku. Účet je v současnosti takřka nutností pro občany i pro firmy. Domácnosti řeší většinu platebního styku, prostřednictvím běžného účtu, stejně tak jako firmy. Tento způsob se jeví téměř ideální. Je bezpečný, prokazatelný, přehledný a snadno doložitelný. Získává dominantní postavení ve finančních vztazích se státní správou, a finančními institucemi. v posledních letech roste počet jedinců mimo produktivní věk, majících též bankovní spojení. Marketingové oddělení bank vdechla určitým službám jistý punc elegance a exkluzivity, který slouží taktéž jako ukazatel společenského postavení a je otázkou prestiže.

Bankovní instituce jsou si dobře vědomy své nepostradatelnosti pro systém, a toho i do jisté míry využívají, až zneužívají. v posledních letech vznikla z iniciativy spotřebitelů anketa o nejabsurdnější bankovní poplatek, která by mohla sloužit bankám jako zrcadlo jejich politiky. Výsledky ankety jsou každoročně vyhlášovány na základě hlasování čtenářů na serveru www.bankovnipoplatky.com¹⁵.

---

¹⁴DVOŘÁK, P. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde, 1999, ISBN 8072011413, s. 139

¹⁵VALOVÁ, I. *Kolik si vydělaly banky na poplatcích v roce 2009?* [online]. [cit. 2011-05-05]. Dostupné z:

S vývojem informačních technologií jsou zaváděny nové služby, které usnadňují klientů přístup k účtu, zároveň kladou nové požadavky na zabezpečení. Dalším dopadem těchto technologií je úspora nákladů na straně banky a i na straně klienta. Toto se projevilo také v ceníku bank. Internetové transakce jsou levnější pro klienta, avšak nesou sebou nová specifická rizika. Jsou s nimi spojeny nové poplatky vázané na zabezpečení transakcí.

Poplatková politika bank působících v České Republice v minulém desetiletí prošla značnou změnou, a to nejen vlivem nových technologií, ale naším vstupem do Evropské unie. Toto vedlo k přizpůsobení poplatků definovaným požadavkům Evropské unie, ale i určité služby jsou nově definovány a sjednoceny v celé unii. Tlaku na regulaci ze strany státu nebylo lze možno odolat, dalším faktorem je možný vstup nové konkurence ze států Evropské unie, tím se srovnávají ceny, a poskytované služby se přibližují standardním hodnotám.¹⁶ Níže uvádím a komentuji většinu běžných bankovních poplatků členěných dle obvyklého přístupu banky k obchodní činnosti. Z nich je možné celkem 23 zařadit k pasivnímu obchodu a dalších pět k aktivnímu.

4.2 Poplatky v pasivním obchodu banky

Banky dle smluvených podmínek klientům vedou účty, sloužící k úschově a správě klientem svěřených finančních prostředků. Tato služba bývá poskytována většinou za úplatu. Pouze v případě vedení vkladového účtu některé banky nepožadují žádnou platbu za vedení a za zřízení účtu. V souladu s obchodní politikou některých bankovních ústavů je klientům umožněno vedení vkladového či termínovaného účtu pouze při současném vedení účtu běžného.

4.2.1 Poplatek ze zřízení běžného účtu

Ve většině případů je tato služba poskytována bezplatně a anižádná ze sledovaných bank zřízení nového běžného účtu nezaplatňuje. V dnešní době je snahou každé banky získat co nejvíce nových klientů, a inkasování tohoto poplatku by tvořilo zbytečnou bariéru jejich vstupu. Existují určité výjimky, tyto se však běžného retailového klienta netýkají.

<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/262607-kolik-si-vydelaly-banky-na-poplatcich-v-roce-2009-/>>

¹⁶*Data collection for prices of current accounts provided to consumers: Final Report 2009.* European Commission Directorate - General for Health and Consumers. 2009. 149 s.

4.2.2 Poplatek za vedení účtu

Pokud se jedná o účty vkladové a spořicí, je vedení těchto účtů poskytováno u sledovaných bank bezplatně. Finanční prostředky uložené na těchto účtech jsou pro banky velice důležité pro kapitálovou vybavenost banky, nepřímo tedy podporují rozvoj i aktivního obchodu banky. Dále je ze smlouvy jasné, kdy může klient s prostředky disponovat. Banka tedy získává i prostředky pro mezibankovní obchody, a může tedy velice dobře řídit likviditu.

Běžné účty jsou poskytovány většinou za úplaty. Měsíční poplatek za vedení účtu se pohybuje od 30 Kč do 60 Kč měsíčně, u fyzických osob. Tento poplatek bývá většinou skryt v balíčkové službě. Ta obsahuje určitý počet transakcí, které může klient v daném čase uskutečnit bez dalších nákladů (všechny další transakce nad rámec limitu definovaného balíčkem jsou jednotlivě zpoplatněny), v takových případech je v důsledku celková měsíční platba klienta za balíček daleko vyšší. Poplatek za vedení účtu není českou legislativou v současné době regulován.

4.2.3 Poplatek za zrušení běžného účtu

Poplatek za zrušení běžného účtu může banka inkasovat při ukončení obchodního vztahu s klientem. Většinou bývá jeho uplatnění vázáno na crossselling. Banky tento poplatek neinkasují, pokud klient bude přispívat k zisku banky jiným způsobem. Poplatek za zrušení účtu upravuje zákon č. 284/2009 Sb. v § 95 až 97 následovně:

„Uživatel může rámcovou smlouvu kdykoli písemně vypovědět, i když byla uzavřena na dobu určitou. Byla-li sjednána výpovědní doba, zanikne rámcová smlouva uplynutím výpovědní doby. Výpovědní doba nesmí být delší než 1 měsíc.

(2) Bylo-li sjednáno právo poskytovatele na úplatu za výpověď rámcové smlouvy uživatelem, náleží poskytovateli tato úplata pouze tehdy, jestliže rámcová smlouva trvala kratší dobu než 1 rok. Úplata musí být přiměřená a musí odpovídat skutečným nákladům poskytovatele.¹⁷

(1) Poskytovatel může rámcovou smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou vypovědět pouze tehdy, jestliže to bylo dohodnuto. Výpovědní doba nesmí být kratší než 2 měsíce.

---

¹⁷ §95 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

(2) Výpověď musí být učiněna způsobem uvedeným v § 80 odst. 1.¹⁸

Je-li úplata za poskytování platebních služeb stanovena pevnou částkou za určité období, náleží poskytovateli v případě výpovědi rámcové smlouvy pouze poměrná část této úplaty za dobu do zániku rámcové smlouvy¹⁹.

Tato regulace zcela jasně vymezuje případy, kdy je banka oprávněna inkasovat tento poplatek. Trochu nešťastná je definice v §95 výše uvedeného citátu, v odstavci druhém. Není zřejmé, jak vysoká může být úplata, má-li být přiměřená a odpovídat skutečným nákladům.

4.2.4 Poplatek za výpis z účtu

Výpisem z účtu informuje banka klienta o uskutečněných transakcích, počátečním a konečném zůstatku za dané období. Ve speciálních případech není rozsah výpisu z účtu dostačující, například při zahraničních platbách. V těchto speciálních případech vystavuje banka takzvané „avizo“, které informuje klienta o všech podrobnostech, přepočtech kurzů, a poplatcích třetích stran.

Zákon o platebním styku č. 284/2009 Sb., definuje informační povinnosti poskytovatelů platebních služeb, vůči klientům. Dle tohoto zákona je banka povinna informovat klienta na trvalých nosičích, vhodným způsobem. Dále zákon stanovil, že klient musí obdržet alespoň jeden výpis měsíčně zdarma. Vzhledem k provozním nákladům banky je tato možnost nabízena v elektronické podobě, v praxi jsem se ale setkal s bezplatným výpisem pouze při osobním vyzvednutí na pobočce.

4.2.5 Další poplatky spojené s běžným účtem

Další mimořádné poplatky spojené s běžným účtem účtuje banka klientovi, pokud klient využívá některých nadstandardních služeb. Velké nadnárodní banky umožňují klientům například otevření účtu v zahraničí bez nutnosti navštívit zahraniční pobočku. Tato služba je zpoplatněna úměrně nákladům a náročnosti požadovaného úkonu. V sazebnících různých bank je možné nalézt poplatky např. za telekomunikační služby, pořizování kopií a opisů, vyhledání archivovaného dokladu apod. V praxi je možné se

---

¹⁸ §96 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ §97 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

setkat i s poplatkem za blokadu účtu v rámci výkonu exekučního řízení. V platné legislativě není poskytování a zpoplatňování těchto nadstandardních služeb nijak omezeno. Záleží tak pouze na klientovi, zda je využije, pokud banka takovou službu nabízí.

4.3 Poplatky za hotovostní operace

Poplatky za hotovostní operace na rozdíl od ostatních v poslední době neklesají. Tyto poplatky mají sloužit k odrazení klienta od těchto transakcí. Dalo by se říci, že svým způsobem nahrazují bankám náklady na hospodaření s hotovostí. Odvoz a dovoz hotovosti je zabezpečován ve valné většině případů třetími stranami. Úplata za poskytování těchto služeb je úměrná míře postupovaného rizika a nákladům na jeho maximální možnou eliminaci. Další povinností banky je poskytnout proškolení personálu přicházejícího do styku s hotovostí. Banka smí do styku s hotovostí připustit pouze osoby, které úspěšně absolvovaly Odborný kurz o rozpoznávání bankovek a mincí podezřelých z padělání nebo pozměňování podle §33 odst. 3 písm. b) zákona č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí. Tento dvoudenní kurz, zakončený praktickou a vědomostní zkouškou, pořádá ČNB.

4.3.1 Poplatek za vklad hotovosti

Tento poplatek je nejvíce diskutabilní. Již několikrát zvítězil v anketě o nejabsurdnější poplatek roku. Banky většinou nevyžadují poplatek za vklad na vkladový a spořicí účet. Zákonem o platebním styku 284/2009 Sb. bylo zakázáno inkasovat poplatek za vklad na účet, pokud vkládá majitel účtu, dále je ustanoveno, že finanční prostředky musí být připsány s valutou dne vkladu. Při vkladu na účet může dojít k následujícím situacím:

1. Vkládá majitel účtu na vlastní účet. Pokud je veden účet u peněžního ústavu, ve kterém klient vkládá, je tento vklad bezplatný. Při vkladu většího množství finančních prostředků, banky požadují poplatek z této transakce.
2. Vklad na účet osobou jinou než majitelem účtu, u finančního ústavu ve kterém je veden účet. Tato služba je zpoplatněna, dle platného sazebníku banky. Tento poplatek není nikterak regulován českou legislativou.
3. Vklad na účet vedený v jiném peněžním ústavu. Tato služba je zpoplatněna, ať již vkládá majitel účtu, či nikoliv. Legislativa České republiky nijak neupravuje tento poplatek. Výše poplatku bývá stanovena tak, aby se klient nerozhodl tuto službu využít.

4.3.2 Poplatek za výběr hotovosti

Jak již bylo uvedeno, hotovostní operace připravují bankám nemalé finanční náklady, spojené s obstaráváním a držením hotovosti. Tato služba je zpoplatněna a zákonem není regulována. Výše tohoto poplatku je ponechána smluvní volnosti. Banky ve svých sazebnících rozlišují výběr v bankovkách a mincích. Pokud klient vyžaduje vydání hotovosti v určeném počtu mincí či bankovek požadované nominální hodnoty, měl by tento požadavek bance předem nahlásit, aby jej bylo možné realizovat.

4.3.3 Poplatek za neuskutečněný výběr objednané hotovosti

V tomto případě banka zaúčtuje klientovi sankční poplatek, z neuskutečněného výběru velkého množství hotovosti. Poplatek reflektuje náklady spojené s dovozem a držením žádané hotovosti na pobočce. Klienti si často neuvědomují, jak logisticky složité obstarání pobočky hotovostí může být. Tyto nestandardní požadavky nesmí mít vliv na běžný provoz banky, resp. její pobočky. Pro banku je nákladné i pojištění držené hotovosti.

4.4 Poplatky spojené s bezhotovostním tuzemským platebním stykem

Položky tuzemského platebního styku tvoří většinu transakcí prováděných bankou. Veškeré transakce směřující z a do banky jsou v rámci České republiky proúčtovány prostřednictvím systému Certis České národní banky. Do tohoto systému jsou zapojeny všechny v ČR operující banky. Pro lepší přehlednost je ale vhodné rozdělit tyto poplatky do několika skupin.

4.4.1 Poplatek za příchozí platbu

Tento poplatek není regulován Českou legislativou. Výše tohoto poplatku je dána smluvně, většina bank zahrnuje tento poplatek v určitém množství do svých balíčkových služeb. Některé banky tento poplatek stále vybírají. V roce 2005 byl tento poplatek vyhodnocen jako „super absurdní poplatek roku 2005“.

4.4.2 Poplatek za odchozí platbu

Poplatek za odchozí platbu je závislý na způsobu zadání převodního příkazu. Převodní příkaz zadáný prostřednictvím klasického papírového příkazu je obvykle zpoplatněn vyšší sazbou, než příkaz podaný prostřednictvím internetového bankovníctví nebo platebního terminálu.

Zákon 284/2009 Sb. stanovil lhůty pro odepsání prostředků z účtu klienta. Pro odepsání prostředků je rozhodující závěrka banky pro daný typ převodního příkazu. Například ČSOB garantuje provedení převodního příkazu podaného na pobočce, v den podání, pokud je podán do deseti hodin dopoledne. Internetem podaný převodní příkaz bývá možno podat až do odpoledních hodin.

4.4.3 Poplatek za expresní debetní platbu

Tento poplatek mohou banky vybírat v případě, že má být z podmětu klienta připsána odchozí platba na účet příjemce ještě tentýž den. Výše tohoto poplatku není regulována českou legislativou. V současné době klienti ve většině případů nemusí zadávat expresní platby, neboť bankám nepřináší prostředky uložené u ČNB téměř žádný úrok, nic je tedy nemotivuje transfery jakkoli pozdržovat. Přesto tento poplatek v sazebnících stále existuje.

4.4.4 Trvalé platební příkazy

Trvalé příkazy najdou využití při úhradě pravidelných plateb. Banka provádí automaticky klientem definovanou platbu v pravidelných intervalech. Tato služba bývá zpoplatněna, provádění trvalých příkazů se děje automaticky, bez nutnosti zásahů klienta.

Jak již bylo řečeno zákon. 284/2009 Sb. upravil poplatek za zrušení trvalého příkazu, tím že jej zakázal vybírat. v rámci obchodní politiky bank se ve valné většině případů ustupuje i od poplatku za zavedení a změnu trvalého příkazu.

4.4.5 Inkaso/SIPO

Tyto dva podobné způsoby úhrady bývají často klientem zaměněny. v obou případech je banka oprávněna odepsat finanční prostředky z účtu klienta, dle předem definovaných parametrů.

Při zřízení inkasa je nutné sdělit bance kromě čísla účtu inkasanta, periodicitu provádění také maximální částku inkasa, kterou je inkasant oprávněn inkasovat

Tento způsob placení je často využíván pro pravidelné úhrady, např. za plyn, energie, pojištění apod., musí být však mezi plátcem a příjemcem předem dohodnut.

Nespornou výhodou tohoto způsobu platby, je skutečnost, že částka požadovaná inkasantem může být každý měsíc odlišná, a to do výše povoleného limitu.

Zákon č. 284/2009 Sb. též zrušil poplatek za ukončení inkasa, a dále stanovil klientovi možnost provedené inkaso ve lhůtě 8 týdnů od provedení reklamovat. Výjimku tvoří platby, kdy se klient a inkasant předem dohodli na těchto platbách, například platby pojistného na základě uzavřené pojistné smlouvy.

Zkratka SIPO znamená soustředěné inkaso plateb obyvatelstva, je služba poskytovaná Českou poštou. Slouží k úhradě pravidelných měsíčních plateb, jako je nájemné, elektřina, zálohy za plyn, rozhlasové a televizní poplatky, ale i stavební spoření, a jiné pojistky. Výhodou této služby je fakt, že všechny platby odcházejí najednou, šetří se tedy transakční poplatky klienta. Nevýhodou je vyšší administrativní náročnost při změnách a rušení, neboť je tato služba poskytována v součinnosti s Českou poštou.

4.5 Poplatky za elektronické bankovníctví

Tyto poplatky se snaží držet i kamenné banky na co nejnižší úrovni. Internetové bankovníctví je pro banky velice výhodné, umožňuje dostat klienty z poboček, šetří se tedy náklady na personál, umožňuje bankám získávat nové klienty bez nutnosti budování nových poboček.

V poslední době se stalo internetové bankovníctví novým distribučním kanálem, klient si například prostřednictvím internetu může žádat o půjčky, platební karty a jiné doplňkové služby banky.

4.5.1 Poplatek za zřízení Internetového bankovníctví

Tato služba je některými bankami zpoplatněna, jindy je cena služby promítnuta do balíčkové služby. V současnosti je možné disponovat s většinou programů z libovolného počítače, bez nutnosti instalace aplikací, umožňujících přístup do systému. Současným trendem je poskytování této služby bezplatně, neboť poskytování a využívání elektronického bankovníctví šetří náklady samotné banky.

4.5.2 Poplatek za zabezpečení Internet bankingu

Bezpečnost až na prvním místě, to platí v bankovníctví obzvláště. v současné době se stává 256bitové šifrování, s asymetrickou šifrou standardem a vývoj stále pokračuje. Pokud by chtěl narušitel napadnout platbu, musel by tak učinit v reálném čase. Jako každé zabezpečení, je i bankovní systém prolomitelný. Dle informovaného zdroje, se banky snaží o to, aby náklady nutné vynaložit na poškození jedné platby převyšovali mnohonásobně

odcizený obnos. Proto jsou pro různé úrovně přístupu bankou poskytovány různé úrovně zabezpečení.

Nejslabším místem zabezpečení zůstává nadále klient, a jeho potencionálně rizikové chování, vyzrazení hesel. Jsou-li kladeny phishingové pasti, jsou tvořeny pro speciálně pro internetové bankovníctví velkých bank, které dávají útočníkům větší naději, že se do těchto pastí chytí více než šťastníků.

Klientovi bývá vystaven k úhradě náklad na pořízení autentizačního zařízení, nebo cena za SMS s autorizačním kódem, pro příslušnou transakci. Těmto poplatkům je ponechána smluvní volnost.

4.6 Poplatky spojené s platební kartou

Platební karta je platebním prostředkem, s rostoucím potencionálem, a stále širším využitím. Pokud nebereme v potaz současné pokusy České spořitelny s testováním NFC technologií, můžeme říci, že je nejmodernějším a nejbezpečnějším platebním prostředkem. v obecné češtině se pro pojmenování všech platebních karet ustálil také název kreditní karta, což není správné pojmenování. Z hlediska banky jsou dvě základní skupiny karet. Kreditní karty umožňují klientovi čerpat finanční prostředky až do výše uděleného limitu, jsou tedy dalším druhem úvěru.

Debetní karty, umožňují klientovi čerpat prostředky do výše disponibilního zůstatku účtu klienta, s ohledem na stanovený limit.

Platební karty jsou vyrobeny z odolného polymeru, standardně jsou vybaveny magnetickým proužkem, proužkem s podpisovým vzorem klienta a čipem. Dalším bezpečnostním prvkem je bezpečnostní kód pro internetové transakce, označovaný jako CVC kód, CardVerificationCode. Hotovostní výběry může provádět pouze osoba se znalostí PIN kódu, (PersonalIdentifikationsNumber) který banky sdělí majiteli platební karty vhodným způsobem.

Na přední straně karty jsou viditelné následující údaje: Jméno banky, šestnáctimístné číslo karty, Platnost karty, jméno majitele, Logo společnosti, která kartu vystavila.

Z právního hlediska je karta neustále majetkem banky, která tuto kartu vystavila, klientovi je pouze vydána pro používání.

Dle zákona 284/2009 Sb., jsou v platnosti určitá omezení v poplatcích vázaných na platební kartu. Banka nemůže požadovat poplatek za blokaci platební karty, a spoluúčast klienta natransakcích uskutečněných po blokaci platební karty byla omezena na 150 Euro.

4.6.1 Poplatek za vedení karty

K běžnému účtu je zřizována debetní karta. Pro kreditní kartu je z technických důvodů ve valné většině případů veden samostatný karetní účet, o němž klient nemusí ani „vědět“. Z celkového počtu 320,45 milionu transakcí provedených všemi druhy platebních karet bylo v roce 2012 kreditní kartou provedeno pouhých 41,08 mil. Proto se kreditními práce blíže nezabývá.²⁰ Poplatek za vedení karty je účtován klientovi za vedení platební karty k danému účtu. Tento poplatek se počítá v nejčastěji s měsíční periodicitou, v ojedinělých případech i ročně. v současné době pozoruji mezi bankami trend, tento poplatek rozpustit v ceně balíčku služeb.

4.6.2 Poplatek za expresní vydání karty

Tento poplatek najdeme v několika sazebnících bank. Pokud si klient přeje urychlené vydání platební karty, je mu toto umožněno, pokud je ochoten přistoupit na vyšší náklady za nadstandardní službu. Službu mohou využít např. lidé, pro něž by čekání na vydání nové karty v běžném termínu mohlo znamenat další náklady, nebo jim způsobilo jiné komplikace.

4.6.3 Poplatek za obnovené vydání platební karty

Dle mého názoru je tento poplatek velmi diskutabilní, neboť poté, co vstoupil v platnost zákon o platebním styku 284/2009 Sb., na jehož základě není dovoleno vybírat poplatek za blokaci platební karty, banky tento poplatek pouze přejmenovaly a ten je tak nyní vybírán na základě smluvní volnosti.

---

²⁰European Central bank - Statistical Data Warehouse. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <<http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000001964>>

4.6.4 Poplatek za úhradu zboží či služby platební kartou

Platby platební kartou za zboží jsou pro spotřebitele většinou bez poplatku. Na základě smlouvy banka inkasuje poplatek od obchodníka v řádech několika procent. Někteří, především menší, obchodníci ale z tohoto důvodu při úhradě platební kartou neposkytují slevy, nebo si účtují přírážku, případně poplatek za platbu kartou. Tento poplatek ani jednání obchodníků zákon neupravuje.

4.6.5 Poplatky za výběr z bankomatu

Poplatek za výběr z bankomatu vlastní banky je účtován klientům dle platného sazebníku. V sazebnících bank bývá obvykle poplatek za výběr z bankomatu nižší, než za výběr hotovosti na přepážce. Pokud klient využívá balíčkové služby, může být několik výběrů nebo i všechny zdarma. Výběry z vlastního bankomatu bývají obvykle výhodnější oproti výběrům z cizího bankomatu. Tento poplatek reflektuje nižší náročnost na udržování bankomatů v provozu, než je výběr na přepážce banky.

4.6.6 Poplatek za výběr z bankomatu v zahraničí

Banky jednotně účtují pevnou částku 75, 80 či 100 Kč plus procento z vybrané částky. Tyto poplatky nejsou českou legislativou regulovány. Dalším aspektem výběru z bankomatu v zahraničí je nutnost konverze měny. O výhodnosti bankou nabízeného kurzu je možno pochybovat, při provedení transakce nemá klient možnost kurz ovlivnit.

4.6.7 Poplatek za cestovní pojištění ke kartě

Bankopojištěním se nazývá kombinace bankovních a pojistných služeb v rámci balíčku bankovních služeb. Pojistné produkty jsou nabízeny klientům bank jako doplněk sjednaných služeb. Nejčastěji je nabízeno cestovní pojištění. Cestovní pojištění nabízené k platebním kartám nenabízí poměrně dobrou pojistnou ochranu, jejíž rozsah si klient volí sám. Jeho hlavní výhodou je, že je platné pokaždé, když cestujeme s platební kartou.

4.6.8 Poplatek za pojištění ztráty a krádeže platební karty

Pojištění proti ztrátě a krádeži platební karty kryje spoluúčast klienta po blokaci platební karty. Dle výkladu Zákona o platebním styku 284/2009 Sb. Českou národní bankou se jedná o částku nejvýše 150 €, výši případného pojistného plnění je úměrné i inkasované pojistné. Dále bývají z titulu pojistné události klientovi uhrazeny i další

náklady jako výroba nových klíčů, uhrazení poplatku za vydání nové platební karty apod. Náklady na roční pojištění jsou v řádu deseti korun měsíčně, tedy pro klienta zanedbatelné.

4.7 Poplatky v aktivním obchodu banky

Vzhledem ke značné administrativní náročnosti bývají poplatky úvěrového obchodu vyšší než u pasivního obchodu. Obezřetné podnikání v úvěrovém obchodu bank, klade také nároky na kapitálovou vybavenost. Tato se řídí zvláštními předpisy. Poplatkům v pasivním obchodu se podrobně věnuji v následujících kapitolách.

4.7.1 Poplatek za poskytnutí úvěru

Tento poplatek najdeme v ceníku všech bank. Výpočet tohoto poplatku je založen na procentní bázi, s vymezením minimální a maximální částky. Výše tohoto poplatku je daná smluvně, tento poplatek se započítává do výpočtu roční procentní sazby nákladů. V současné době je možno sledovat odklon od vybírání tohoto poplatku v určitých případech, především u hypotečních úvěrů. S ohledem na způsoby získávání nových obchodů prostřednictvím zprostředkovatelů třetích stran slouží poplatek k pokrytí jejich provize.

4.7.2 Poplatek za vedení úvěrového účtu

S administrací úvěrového portfolia má samozřejmě banka nemalé administrativní náklady. Výše tohoto poplatku je dána smluvně, a bývá inkasována společně se splátkou jistiny a úroků. Tento poplatek je započten do výpočtu roční procentní sazby nákladů. U hypotečních úvěrů není tento poplatek s ohledem na platnou legislativu inkasován.

4.7.3 Poplatek za čerpání

Při čerpání úvěru je banka oprávněna a povinna kontrolovat účelovost čerpání, je-li k tomuto v úvěrové smlouvě ujednáno. Tento poplatek inkasují jen některé banky. Výše poplatku je dána smluvně, dosahuje až výše 500Kč za čerpání jedné položky. V praxi jsem se setkal s poskytnutím určitého počtu čerpání bezplatně, zpoplatněny byly až položky nad tento limit.

4.7.4 Poplatek za nedovolené přečerpání

Tento poplatek je inkasován za neoprávněné přečerpání běžného účtu. K této situaci je možno dojít, pokud součet odchozích plateb je vyšší než zůstatek na běžném účtu, není-li sjednán kontokorentní úvěr a účetní položky není možné nezpracovat. Tato situace může

díky absenci online autorizace platební transakce nastat poměrně snadno, dále pak při platbě či výběru platební kartou v zahraničí.

4.7.5 Roční procentní sazba nákladů

Roční procentní sazba nákladů není sice poplatkem, avšak ji na tomto místě uvádím. Tento údaj musí být uveden v každé úvěrové smlouvě, kromě kontokorentních úvěrů. Roční procentní sazba nákladů vyjadřuje, o kolik procent přeplatí spotřebitel poskytnutý úvěr, přepočtem na roční bázi.

Do výpočtu tohoto údaje se započítávají všechny náklady spojené s poskytnutím, vedením a splácením úvěru. Dále se do tohoto údaje započítávají všechny výdaje, které podmiňovaly přidělení úvěru. Na základě porovnání roční procentní sazby nákladů by měl být spotřebitel schopen vybrat vždy tu nejvýhodnější půjčku.

4.8 Závěrečný pohled na poplatky

Z výše uvedeného přehledu nejčastějších poplatků je možno vyvodit, že v hospodaření bank tvoří nezanedbatelnou část jejich příjmů. Některé z nich jsou legislativně regulovány, u jiných mají banky smluvní volnost jak do výše poplatku nebo způsobu jeho inkasování, tak i do volby, zda jej ve své obchodní politice vůbec uplatní. Některé poplatky banky nastavují tak, aby regulovaly chování klientů a „motivovaly“ je k využití požadované služby tím způsobem, který je pro banku výhodnější. Vhodným příkladem je výběr hotovosti z bankomatu namísto využití přepážky. Výše poplatků a rozsah služeb, za něž jsou vybírány, je v současnosti prostředkem konkurenčního boje mezi různými bankami.

5. Pohled do praxe

Po bouřlivých devadesátých letech je bankovní sektor stabilizovaný, ve všech ukazatelích vykazuje růst. Velice stabilně působí na trhu pětice největších českých bank, paradoxně vlastněná zahraničními investory. Tato pětice vytváří velice významnou část zisku svých mateřských společností. Tato situace je možná jen díky ochotě klientů akceptovat nabízené podmínky a dobrého hospodaření bank s ohledem na současnou legislativní situaci. v následující kapitole si tedy rozebereme způsob využívání bankovních služeb a jejich současné trendy ve vývoji. Dále se budu věnovat chování spotřebitele a jeho ochotu ke změně banky. Také na jaké problémy může spotřebitel narazit při převodu účtu k jiné bance. Z příložených grafů bude také patrné, jak nákladné je vedení běžného účtu v členských zemích EU.

5.1 Využívání bankovních služeb

Bankovní služby jsou využívány skoro každým občanem české republiky. v posledních letech je patrný odklon od plateb v hotovosti, stále více se využívá plateb převodem, platební kartou. Klienti bank hradí bezhotovostně rok od roku čím dál tím více transakcí.

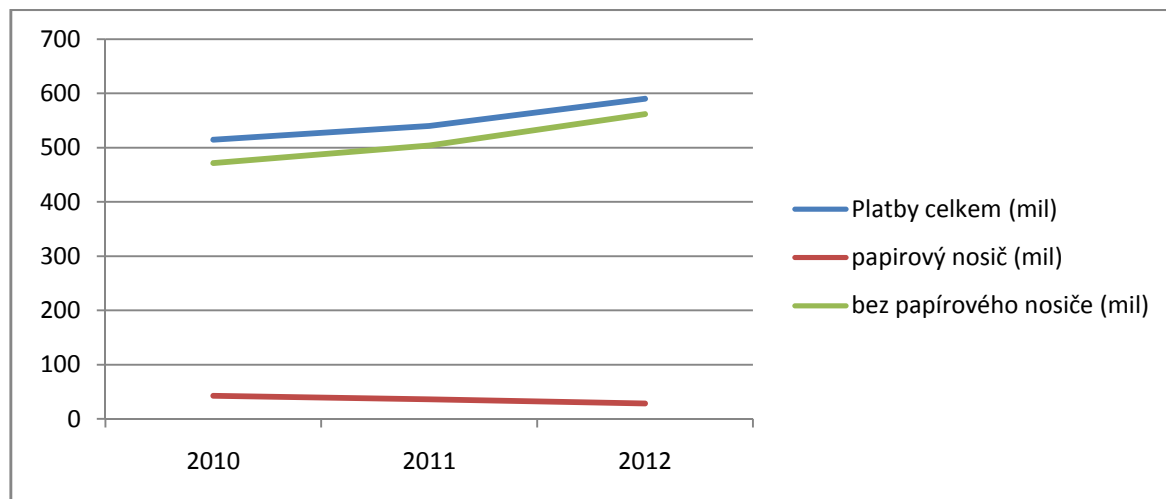
Evropská centrální banka statisticky eviduje platby provedené v jednotlivých členských zemích, nejen Eurozóny. Pro potřeby mé práce jsem si zpracovával z veřejně dostupných statistických dat srovnání meziročního vývoje uskutečněných plateb a dalších relevantních informací. Vzhledem k rozdílným zvyklostem jednotlivých členských zemí, jejich rozdílnému historickému vývoji, a rozdílně vyvinuté ekonomice, by nebylo přínosné srovnání jednotlivých platebních nástrojů napříč zeměmi.

Časové řady získané z informací poskytovaných Evropskou centrální bankou potvrzují současný nepřetržitý trend meziročního nárůstu bezhotovostních převodů, za poslední tři roky. v grafu je patrný nárůst veškerých uskutečněných převodů (provedených rezidenty) ve sledovaném období. Z grafu je patrný i ústup klasického bankovníctví, tedy podávání převodních příkazů na papírových nosičích. V roce 2010 bylo na papírových nosičích podáno 8,35% všech převodních příkazů, v roce 2012 to bylo již jen 4,811%. Dále mne zaujala skutečnost, že necelých 590 mil převodů v rámci České republiky,

provedených v roce 2012, představují pouhá 2,3% všech převodů uskutečněných v rámci Evropské unie.²¹

Graf č.1: Celkový počet bezhotovostních transakcí v ČR

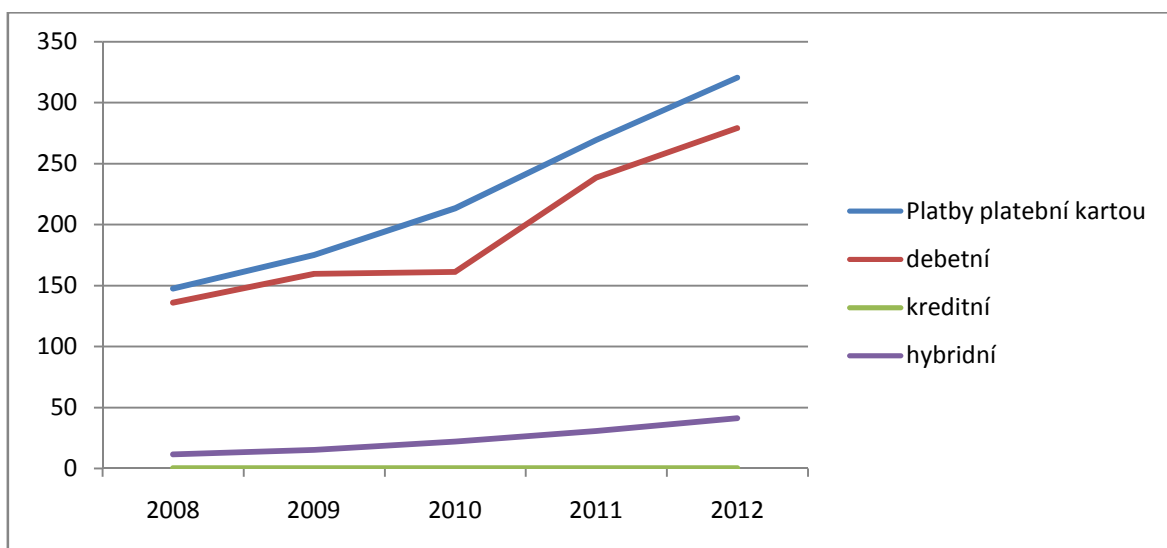
Zdroj: European Central bank - Statistical Data Warehouse. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=3447413>

Vzrůstající obliba se dá vysledovat i při používání platebních karet, respektive nárůst provedených transakcí platební kartou (viz. graf č.2). Největší obliby se těší debetní karty. Debetní platební karta bývá většinou vydána bankou k běžnému účtu automaticky, představuje s odstupem nejrozšířenější platební kartu. Těchto karet je vydáno ročně okolo 8 milionů kusů, tato hodnota je relativně stabilní.

---

²¹ European Central bank - Statistical Data Warehouse.[online]. Poslední revize 30.09.2013 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000001964>

Graf č. 2: Počet transakcí uskutečněných platební kartou

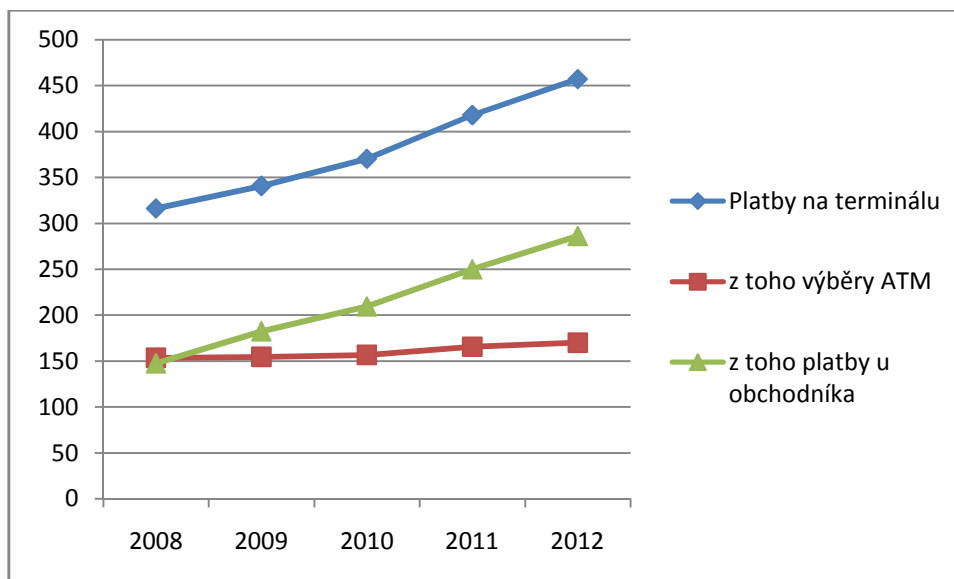

Zdroj: European Central bank - Statistical Data Warehouse. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <<http://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=3447413>>

Odklon od používání hotovosti je možno vysledovat i ve způsobu používání platební karty. Při téměř stabilním meziročním nárůstu počtu plateb platební kartou, je možné sledovat téměř konstantní počet výběrů z bankomatů, zatím co počet transakcí u obchodníka narůstal. Za nárůstem počtu provedených transakcí je možno vidět ochotu klientů hradit pomocí platební karty i malé částky, a stále narůstající vstřícnost obchodníků přijímat platební karty. Z toho lze usuzovat začínající změnu v postoji bank ke zpoplatnění bezhotovostních transakcí na straně obchodníka. Vyjádřeno v přepočtu na obyvatele, v roce 2008 platil v průměru každý obyvateľ ČR 14 krát platební kartou, v roce 2012 již 30 krát. Pokud se podíváme na průměrnou hodnotu platby kartou, v roce 2008 byla tato 43,90 EUR v roce 2012 již pouhých 35,80 EUR. Vzhledem k jednotné metodice Evropské centrální banky jsou hodnoty uváděny v Eurech, avšak pro demonstraci mých tvrzení považuji tyto hodnoty za dostačující.²²

²²European Central bank - Statistical Data Warehouse. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <<http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000001964>>

Graf č. 3: Způsob využití platební karty

Zdroj: European Central bank - Statistical Data Warehouse. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=3447413>

5.2 Transparentnost a porovnatelnost bankovních poplatků

Bankovní poplatky jsou pro mnohé spotřebitele ukazatelem pro výběr bankovní instituce, s kterou hodlají vstoupit do smluvního vztahu. v případě úvěru, legislativa jasně stanovuje roční procentní sazbu nákladů, na základě které může potenciální klient porovnat nabídky jednotlivých institucí. Pokud klient zamýšlí vstoupit do smluvního vztahu s bankou z jiného důvodu, nemá možnost jednoduššího porovnání, než důkladného prostudování sazebníku dané banky. Banky tuto situaci klientům nikterak neulehčují. Nabízené balíčky služeb a programy odměn vedou k větší nepřehlednosti nabízených služeb. Ve veřejných diskuzích a i z praxe jsem si ověřil, že přehlednost ceníku banky není pro klienta nejdůležitějším kritériem pro výběr banky.

Jak bude uvedeno dále, Evropská Unie vyvíjí činnosti, směřující k sjednocení vnitřního bankovního trhu. v roce 2009 byla zveřejněna studie, zabývající se bankovními službami nabízenými privátní klientele. Přesto že již vstoupila v platnost směrnice o platebních službách (2007/64/ES), která zavedla pro poskytovatele platebních služeb, včetně bank v působících na území Evropské Unie konkrétní povinnosti, ohledně transparentnosti nabízených služeb. Banka musí klientovi před provedením platební služby poskytnout i podrobné podmínky, nevyjímaje informací o sobě samém jako subjektu,

základních vlastností poskytované platební služby, a souvisejících poplatků. Po provedení každé jednotlivé platby musí být klient vhodně informován o výši platby, valutě, a případných poplatcích. Bohužel směrnice neobsahuje konkrétní požadavky na způsob prezentace nebo možnost porovnání požadovaných poplatků.

Za účelem tyto přetrvávající nesrovnalosti napravit požádala Komise v roce 2010 Evropský výbor pro bankovníctví, o vypracování praktických a uživatelsky příznivých řešení, která povedou k lepší informovanosti, zjednodušení přístupu spotřebitelů k informacím o poplatcích. Přes všeobecnou potřebu nebyl ani do konce roku 2011 Evropský orgán pro bankovníctví schopen předložit konečné řešení tohoto samoregulačního mechanismu.

Jednotný slovníček pojmů by mohl vyřešit problém pro laika složité terminologie napříč celou Evropou. Banky nabízejí v mnoha ohledech stejné služby, jednotná komunikace s klientem by mohla být řešením. v některých zemích tato iniciativa již pomáhá spotřebitelům, například v Belgii, je tvořen jednotná slovník, obsahující standardní pojmy používané v celém finančním sektoru. Ve Francii pomáhá spotřebitelům jednotný sazebník, sestávající se ze sedmi nejpoužívanějších poplatků. v současnosti se jedná o jeho rozšíření²³.

5.3 Náklady spojené s bankovními službami v ČR

Na příkladu našeho národního bankovního sektoru je možno si představit, jak složité, pro klienta nepřehledný je pro klienta výběr bankovního domu. Pro ilustraci vývoje celého sektoru jsem si vybral srovnání pěti, dle mého názoru nejdůležitějších bankovních institucí.

Využívání bankovních služeb se stává součástí životního stylu většiny populace. s narůstajícím vývojem techniky a hlavně masivním využíváním internetu se stávají bankovní služby velice dostupné. Prostřednictvím vzdálené správy účtu může bankovních služeb využívat převážná část populace České republiky. v současné době jsou české banky kritizovány za vysoké bankovní poplatky. Dle zprávy Evropské komise má Česká republika sedmé nejvyšší poplatky v Evropě. Český občan zaplatil v průměru 2 375 Kč za

---

²³EVROPSKÁ KOMISE. KONZULTACE O BANKOVNÍCH ÚČTECH – PRACOVNÍ DOKUMENT[online]. Poslední revize 10.11.2012 [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/consumers/consultations/bank_accounts_consultation-2012_03_20_cs.pdf>

vedení a správu běžného účtu ročně. Již výše jmenovaná zpráva se vztahuje k roku 2009, zkoumá poplatky v celkem 224 bankách pokrývajících 81 % evropského trhu.

V bankách se v posledních letech mění nejenom struktura výnosů, ale i struktura nákladů. Velice se změnilo i spojení komunikačních kanálů mezi klientem a bankou. Do poloviny devadesátých let byl jediným schůdným způsobem komunikace přímý styk s pobočkou banky. s rozvojem informačních technologií, hlavně internetu, se začalo internetové bankovníctví prosazovat jako nejdůležitější obchodní kanál banky, cílem bank bylo „dostat klienty z poboček“. Toto sledovalo snížení nákladů, hlavně personálních a nákladů spojených s údržbou poboček. v současné době dochází k znovu otevírání některých poboček, jiné pobočky bank jsou budovány na místech dříve nemyslitelných, například obchodních centrech.

Dříve než se budu věnovat jednotlivým poplatkům, rád bych se zastavil u bankovních poplatků jako celku. Bankovní poplatky jsou nejenom zdrojem příjmů bank, ale i terčem kritiky obchodní politiky většiny bank působících na českém trhu. Velice mne zaujal článek uveřejněný serverem Bankovní poplatky.com. Zde je uvedeno jednoduché srovnání poplatku za výběr v hotovosti v roce 2001 a 2011. v průměru tento poplatek vzrostl skoro dvanáctkrát.

Tabulka číslo 1: Vývoj poplatku za výběr v hotovosti

Banka	2001	2011	Rozdíl	Nárůst
Česká spořitelna	9 Kč	65 Kč	56 Kč	7,2 x
ČSOB	7 Kč	60 Kč	53 Kč	8,6 x
Komerční banka	5 Kč	60 Kč	55 Kč	12 x
GE Money bank	0 Kč	60 Kč	60 Kč	-
Průměr	5,30 Kč	61,30 Kč	56 Kč	11,7 x

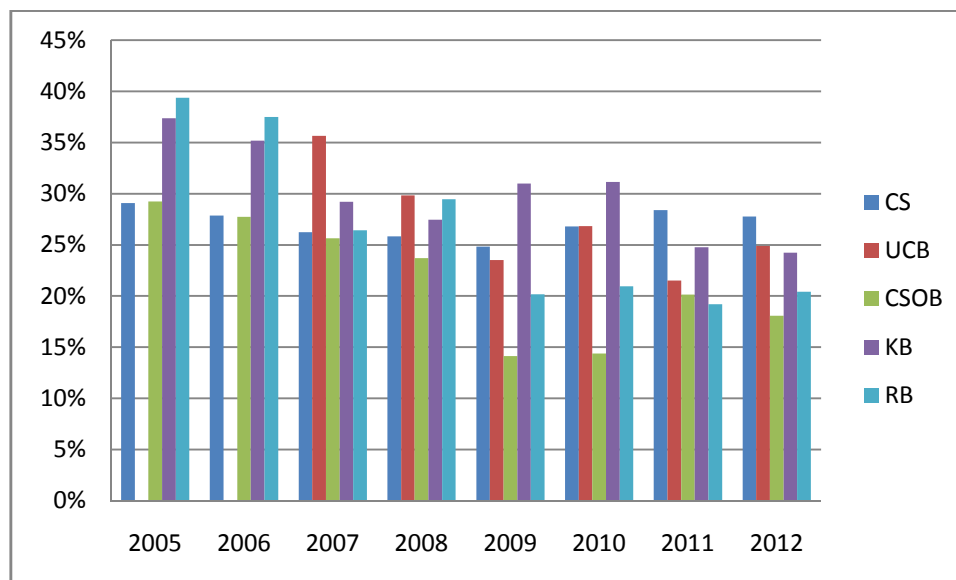
Zdroj: Bankovnipoplatky.com .Poslední revize 04.10.2013 [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: <<http://www.bankovnipoplatky.com/zaujalo-nas-kolik-jsme-platili-za-vyber-hotovosti-pred-10-lety-jak-poplatek-narostl-16815.html>>

Jak je vidět z předchozího grafu tento kritizovaný poplatek vzrostl rychleji než průměrné mzdy, i cena ropy. Tento vývoj poplatku ukazuje na současnou snahu bank, omezit hotovostní operace klientů. S hotovostí spojené náklady, jsou nemalé. Významná část těchto nákladů je spojena s vybavením pobočky, s pořízením vhodných prostor pro uchovávání hotovosti, s vybudováním zabezpečovacích mechanismů, pořízením techniky pro zpracování a kontrolu hotovosti. Další nemalé nákladové položky, spojené s hotovostí jsou spjaty s převozem hotovosti a jejich ochrany. Je logické, že tyto náklady banky přenesou do svých poplatků. Dovolují si tvrdit, že tento poplatek je stanoven záměrně vysoko také proto, aby klienty přiměl vybírat z bankomatu.

Zisk banky je nemalou měrou tvořen poplatky a provizemi vybranými od klientů za poskytnuté služby. v následujícím grafu je srovnána pětice největších bank působících v české republice. Tento graf byl vytvořen z veřejně dostupných zdrojů, z výročních zpráv bank od roku 2005 do roku 2012. Pokles procenta vybraných poplatků na celkovém zisku vybraných bank postupuje od roku 2005 do posledního sledovaného období. Pokud by měl být tento trend pouze reakcí na nový zákon č. 284 / 2009 Sb., měl by být zřetelný pokles

mezi lety 2009 a 2010. z grafu lze usuzovat, že faktorů působících na bankovníctví je více. Konkurence, dopady krize z let 2008, lepší informovanost a hrozba mobility klientů budou patrně příčinami tohoto poklesu.

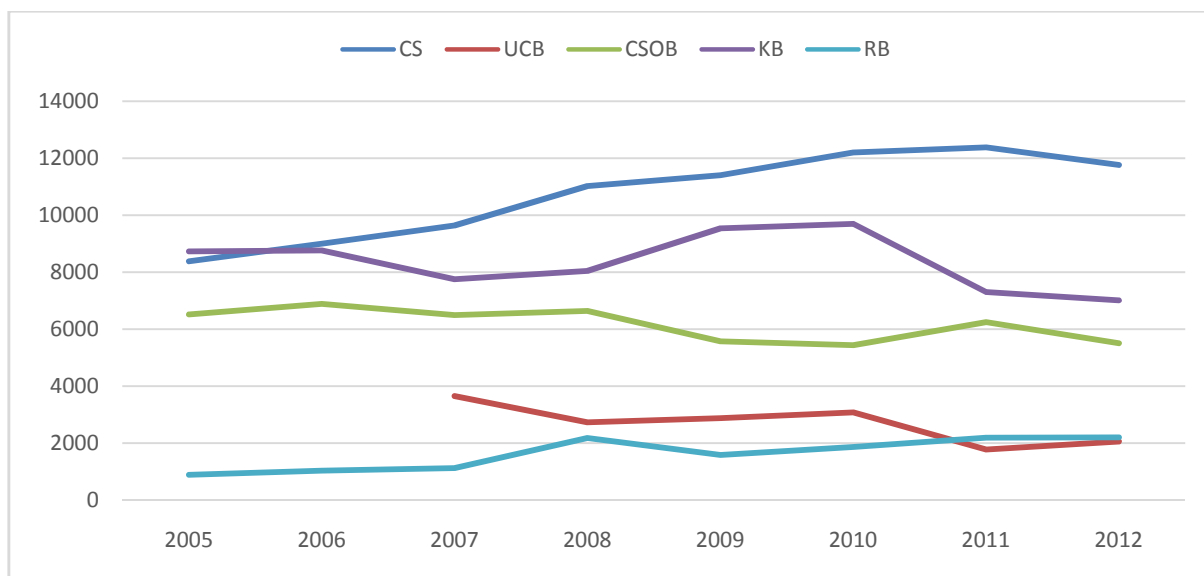
Graf č.4: Podíl výnosů z poplatků na celkových výnosech bank

Zdroj: Vlastní graf – zpracováno z dat výročních zpráv jednotlivých bank

Pokud se podíváme na výnosy z provizí a poplatků našich pěti největších bank v absolutních číslech, lze hovořit o mírném poklesu. Je možné předpokládat souvislost mezi vstupem UniCredit Bank převzetím Živnostenské banky na český trh v roce 2006 a snížením absolutní výše příjmu z poplatků v dalších letech, kdy je další pokles znatelně nižší. Na absolutní výši vybraných poplatků má velký vliv stabilita jednotlivých bank, potažmo schopnost produkovat výnosy navzdory měnícímu se tržnímu prostředí. Dalším faktorem pozitivně ovlivňujícím absolutní růst vybraných poplatků může být i narůstající počet bezhotovostních transakcí, uskutečněných v ČR, dále pak všechny konkurenční výhody jednotlivých bank.

Graf č. 5: Vývoj výnosu z poplatků v absolutních číslech

Zdroj: Vlastní graf – zpracováno z dat výročních zpráv jednotlivých bank

Jak je z grafu patrné, svou dominantní pozici obhájí Česká spořitelna, které příjmy z poplatků mírně, ale stabilně rostou a neohrozily ji ani krizové roky, zatímco u jiných bank je možné pozorovat stagnaci i mírný či větší pokles výnosu. Jelikož jsou v grafu porovnávány absolutní hodnoty různě velkých subjektů, nelze si nepovšimnout téměř nepřetržitého růstu u Raiffeisenbank a.s., zde však může působit i nižší počáteční základ pro srovnání. Graf by sice mohl na první pohled posloužit jako vhodný ukazatel úspěšnosti bank, nutno ale dodat, že příjem z poplatků není hlavním kritériem pro posuzování zdraví banky. Nám však poslouží jako ukazatel ochoty spotřebitele využívat nabízené služby. Zvážíme-li stále rostoucí počet prováděných transakcí a víceméně stagnující celkové výnosy z poplatků u pěti nejvýznamnějších bank, je možné vyvodit závěr, že ceny za bankovní služby se postupně snižují.

Bankovním poplatkům se intenzivně věnují i spotřebitelské organizace a novináři. Od roku 2005 je pořádána čtenářská anketa o nejabsurdnější bankovní poplatek. Pro informaci přináším přehled vítězných poplatků od roku 2005. Byly to: příchozí platba na účet klienta, poplatek za výběr z bankomatu vlastní banky, poplatek za vedení běžného účtu, poplatek za vklad na vlastní účet, výběr z vlastního účtu. Tyto vítězné poplatky můžeme stále nalézt v platných sazebnících bank, výjimkou je pouze vklad na vlastní účet, jehož vybírání bylo zákonem zakázáno.

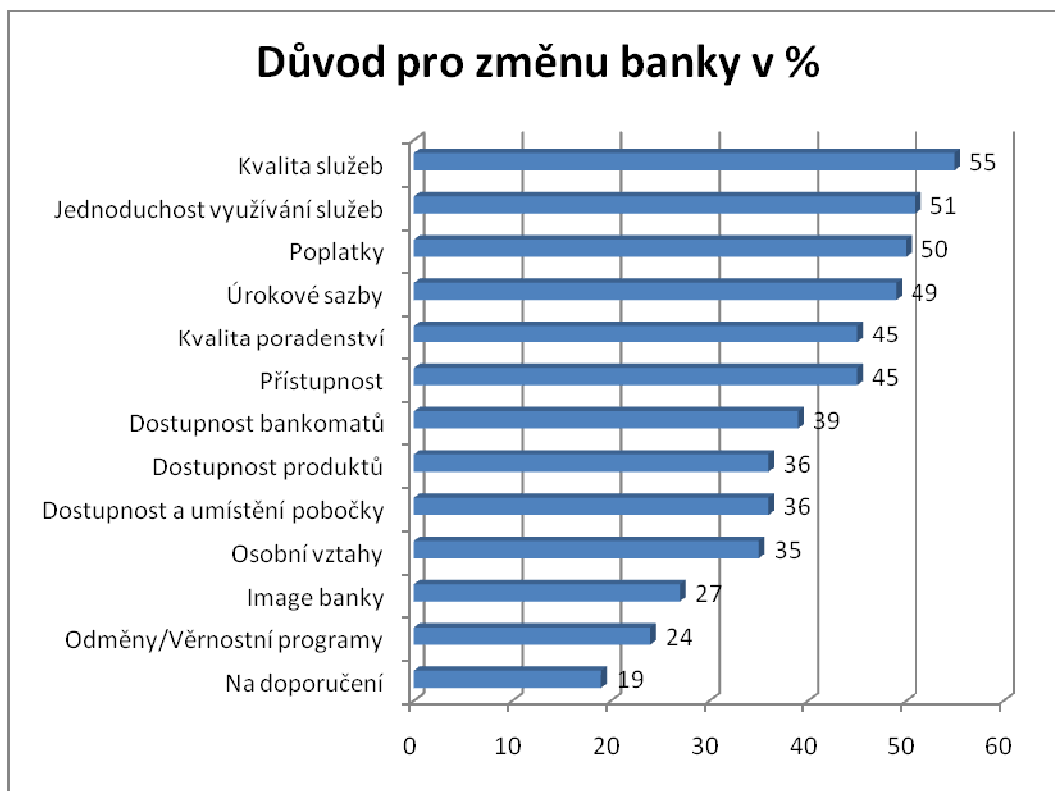

5.4 Změna banky

Velice účinným způsobem, který by mohl vést ke snížení poplatkového zatížení spotřebitele, je změna banky. Česká bankovní asociace navrhla prostřednictvím Evropské bankovní federace standart pro jednoduchou a rychlou změnu banky. Do tohoto systému je zapojeno sedmnáct českých bank. Tento standart je závazný pro všechny banky, které se na tomto podílí. Kromě přínosu pro klienta by tato iniciativa měla plnit i jistou samoregulační funkci trhu bankovních služeb. Prostřednictvím informací o počtu příchozích a odchozích klientů získává banka informace o úspěšnosti své obchodní politiky. Před takovýmto rozhodnutím si klient svou volbu většinou dobře rozmyslí, neboť je tento krok spojen s nemalou administrativní zátěží.

5.4.1 Důvody pro změnu banky

Graf č. 6: Důvody pro změnu banky

Zdroj: 2011 Retail Banking Voice of the Customer Survey, Capgemini, [online] Dostupné z WWW:<<http://www.de.capgemini.com/insights/publikationen/world-retail-banking-report-2011/?d=1205ED03-02A0-F7FF-7A24-A0E360FEA444>> [cit. 2012-05-03]

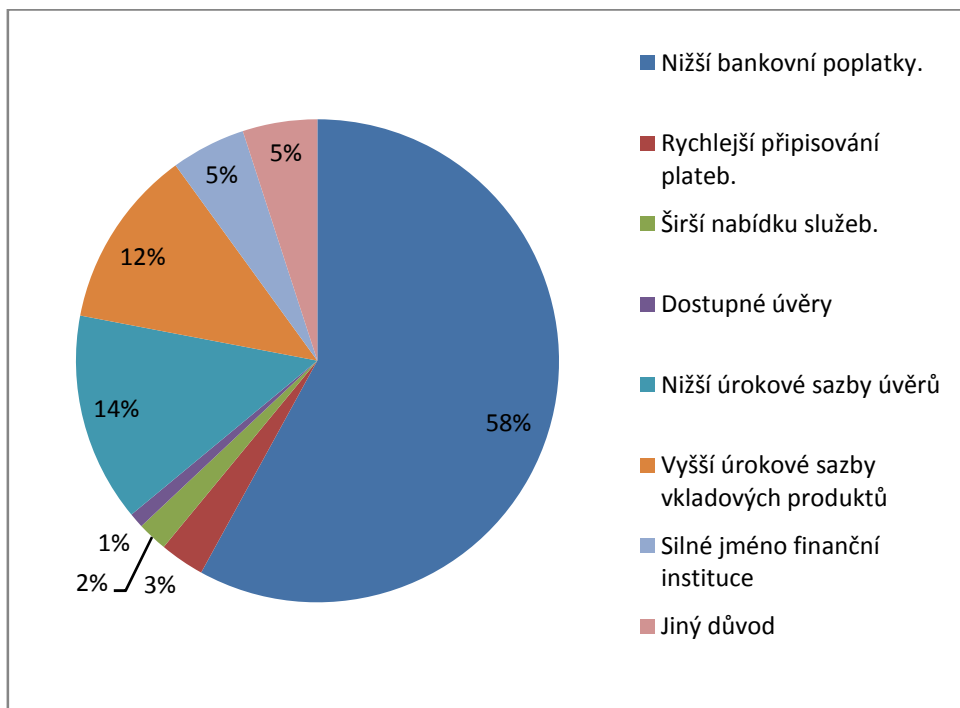
Při studiu dostupných materiálů mne zaujala studie Retail Banking Voice of the Customer Survey, Capgemini, která pojednává o současných trendech ve světovém

privátním bankovníctví. V této studii byly uveřejněny nejčastější důvody pro změnu banky. Prezentuji je v následujícím grafu.

Z grafu je patrné, že výše poplatků je důležitým faktorem, nikoliv však nejdůležitějším pro změnu banky na celosvětovém trhu. v bankovníctví jsou ceněny hodnoty jako kvalita poskytovaných služeb a přístup k těmto službám.

Vlastním dotazníkovým šetřením jsem zjišťoval, co by klienty bank přimělo ke změně banky. Jako základ jsem použil šetření serveru MĚŠEC.CZ. Jak je patrné z mého vlastního dotazníkového šetření, provedeného v roce 2012, chování českého klienta se výrazně neliší od výsledků publikovaných na serveru. Českého klienta, jak vyplývá z dotazníkového šetření, zajímá především výše poplatků, výše úrokové sazby u úvěrů, výše úrokové sazby u vkladů, v menší míře však oproti celosvětovým údajům kvalita a jednoduchost služeb.

Graf č.7: Důvody pro změnu banky

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

5.4.2 Ochota ke změně banky

Česká republika je jednou z nejkontroverznějších zemí v oblasti střední Evropy z hlediska ochoty spotřebitelů změnit dosavadní bankovní spojení. Toto vyplývá ze

srovnávací studie zabývající se klienty detailových bank. Tento průzkum provedla na začátku roku 2012 v zemích Visegrádské čtyřky a v Rumunsku poradenská společnost Deloitte spolu s agenturou TNS Pentor.

Z tohoto výzkumu je patrné, že jen 17 procent dotazovaných občanů České Republiky v minulosti měnilo svou banku, popřípadě vede účet u více bank současně. Podle Petra Bricha, ředitele poradenství pro finanční instituce Deloitte, není konzervativnost klientů bank jediným důvodem pro neochotu měnit banku. Hlavním důvodem je fakt, že většina obyvatel není schopná vysledovat významné rozdíly mezi produkty nabízenými jednotlivými bankami, a to co do obsahu a ceny za nabízené služby. Podle komentáře experta v poradenství pro finanční instituce Deloitte, Zdeňka Maňáka, největší ochotu ke změně banky vykazují lidé s nižšími až průměrnými příjmy ze středně velkých měst. Z vlastní zkušenosti vím, že lidé s vysokými příjmy jsou ochotni ke změně banky většinou v případech, kdy jim jejich současná banka nevyhověla v zásadním požadavku, například pokud nebyla ochotna financovat požadovaný záměr, anebo nabízené podmínky neodpovídaly jejich představám. Nabízené úrokové sazby a požadované poplatky při takovém rozhodnutí bývají až na druhém místě.

Zájem klientů o poplatky nebo internetbanking je samozřejmý, dalším velice důležitým faktorem je i bezpečnost a klientský přístup banky. Klienti považují širokou síť poboček, kvalitní call centrum a přehledné internetové bankovníctví jako samozřejmost. Ze všech dotázaných se celých 65 procent respondentů považuje za spokojené a lokální klienty, kteří změnu banky neplánují. Z průzkumu vyplývá i velice nízká ochota spotřebitelů měnit současnou banku, pouhých 13 procent nespokojených klientů vážně uvažuje o změně banky. Mezi spokojenými klienty je patrný ještě jeden paradox. Přes svou spokojenost banku aktivně nedoporučují, popřípadě od ní ostatní dokonce odrazují.

5.4.3 Kodex mobility

V roce 2009 začal platit kodex „Mobilita klientů – postup při změně banky“. K tomuto dokumentu vypracovaného Českou Bankovní Asociací přistoupilo do roku 2011 sedmnáct bank působících na území České Republiky. Tato norma vyjadřuje společné principy European Banking Industry Committee, na základě výzvy Evropské komise z roku 2008.

Tento dokument řeší podrobně činnosti potřebné pro změnu banky klienta, zejména součinnost původní a nové banky. Pod pojmem součinnost se rozumí zrušení trvalých příkazů, souhlasů s inkasem u Původní banky a jejich založení u Nové banky. Kodex řeší i možnost zrušení účtu u Původní banky prostřednictvím Nové banky. v rámci kodexu nejsou převáděny jednorázové příkazy s odloženým datem splatnosti, neprovedená inkasa dále pak i neprovedené trvalé příkazy.

Dále je možné, na žádost klienta zpřístupnit informace dotčeným třetím stranám o novém účtu klienta. Tyto principy se vztahují k běžným účtům klienta. Principy tohoto kodexu nelze uplatnit pokud zrušení účtu není dočasně možné ze zákona a nebo existuje smlouva zavazující klienta vést běžný účet u Původní banky.

Kodex upravuje povinnosti Nové banky i Původní banky při změně účtu, zejména pak jejich informační povinnosti vůči klientovi. Nová banka je povinna zpřístupnit klientovi informace týkající se podmínek vedení běžného účtu, podmínek založení trvalých příkazů. Nová banka má být klientovi nápomocná při změně inkas, a to minimálně tak, že mu poskytne vzorové dopisy pro ohlášení změny účtu pro inkasní platby. v kodexu jsou ustanovena i opatření pro usnadnění změny banky. Jedná se především o lhůty pro zrušení trvalých příkazů, možnost zrušit běžný účet bezplatně. Dále je v kodexu stanoveno, že veškeré poplatky související se změnou banky mají být přiměřené, a odpovídat vynaloženým nákladům.

V případě nedodržení ustanovení v tomto kodexu má klient možnost dát podnět k prošetření případu přímo České Bankovní Asociaci. Součástí kodexu jsou i doporučené vzory dopisů k použití při změně banky a podrobné informace o samotném procesu převodu účtu. Z technických důvodů není možné převést stávající číslo účtu, avšak toto by byl další logický krok, který by klientům usnadnil plánovanou změnu účtu.

5.4.4 Bariéry při změně banky

Jak jsem již předeslal, v současné době funguje iniciativa bank, pod záštitou České Bankovní Asociace, umožňující klientům jednoduše změnit banku. Tato iniciativa je jistě bankovnímu trhu prospěšná, avšak i zde jsou jistá omezení.

Mezi přirozené překážky se mohou řadit faktory geografické, jako je například fyzická nedostupnost pobočkové sítě vybrané banky, či nevhodné otevírací doby na pobočce.

V určitém procentu případů se jedná o administrativní překážky. Tyto většinou souvisí s úvěrovou politikou banky. Může dojít k situaci, kdy nová banka není schopna nabídnout refinancování půjčky, popřípadě půjček poskytnutých původní bankou. Z praxe mi je známo, že k této situaci dochází, pokud byla původní banka v úvěrovém rozhodnutí příliš benevolentní. Úvěrová angažovanost klienta je vyšší než by byla nová banka schopna akceptovat. Pokud došlo i k neočekávanému zhoršení finanční situace klienta, nebude nová banka schopna vyhovět klientovi a zároveň postupovat v souladu s principem odpovědného úvěrování. i toto může být jedním z faktorů, kdy nová banka není schopna vyhovět klientovi při převedení úvěru.

V praxi jsem se setkal i s případy kdy, třetí osoby vyvíjejí určitý tlak na klienta. Případy, kdy obchodní partneři odmítají proplácet faktury do jiných peněžních ústavů, popřípadě argumentují rychlostí převodu v rámci jedné banky, nejsou ojedinělé.

5.5 Zdarma

V posledních letech se na českém trhu objevilo několik nových bank, které je možno zařadit do kategorie internetových bank. Jejich služby jsou nabízeny, a využívány pouze a výhradně prostřednictvím elektronicky, či telefonicky mají jedno společné, magické slovo zdarma. Tyto banky mají velice řídkou pobočkovou síť, anebo nemají žádné pobočky na území české republiky. Jelikož mají tyto banky nesrovnatelně nižší provozní režii, mohou nabízet některé služby zdarma. Mezi tyto banky patří Airbank, mBank, ZUNO banka. Pro klienta, fyzickou osobu, nabízí na první pohled velice zajímavou nabídku služeb, za atraktivní cenu. Vedení účtu nabízí tyto banky zdarma, alespoň za základní model, jak je možno se dočíst v sazebníku. Všechny další transakce jsou zpoplatněny. i výběry z bankomatu jsou za určitých podmínek zdarma, většinou první výběr avšak v každý další bývá zpoplatněn.

Pokud je pro klienta přijatelné, veškeré své bankovní záležitosti řešit bez potřeby navštívit pobočku, může být pro něj toto správná volba. v současné době není dostatečně řešená možnost vkladů prostřednictvím bankomatů. Tyto sice existují, ale v provozu jich není mnoho. Velice elegantně vyřešila problematiku výběrů Air bank, která tuto agendu zčásti přenesla na Sazku, tedy na hustou síť novinových stánků. Vystává však otázka zda jsou tyto důstojným prostředím pro správu financí. Pokud klient požaduje po bance

mimořádné výpisy a potvrzení, nemohou být tyto většinou vystaveny na počkání, anebo je za ně vyžadován dosti vysoký poplatek.

Hlavním přínosem nových bank je tvorba zdravého konkurenčního prostředí. v současné době existuje již dosti významná skupina klientů, kteří jsou ochotni vyřizovat své finanční záležitosti prostřednictvím internetu, bez potřeby navštívit pobočku banky.

V mé vlastní praxi se setkávám denně s případy, kdy klient účty u více bank. Každá banka má svá specifika, a je schopna v určité oblasti nabídnout lepší cenu a kvalitu nabízených služeb. Tímto způsobem jsou klienti schopni docílit nižších měsíčních poplatků, popřípadě i vedení účtu zdarma. Jinak vyjádřeno žádná banka neposkytuje všechny své služby zcela zdarma

5.6 Malé banky

Na našem trhu působí několik malých, většinou regionálních bank. Tyto bývají vázány na určitou oblast, či specifickou skupinu klientů. i tyto banky mají své místo na našem bankovním trhu. Dokážou uspokojit potřeby klientů, kteří se svými požadavky neodpovídají žádnému běžně nabízenému produktu. Z praxe klientského poradce mohu potvrdit, že klienti lépe přijímají snahu o vytvoření individuálního řešení, které vyhovuje oběma stranám, než snahu banky o prodej standardizovaného řešení. Je nutné si uvědomit, že tito menší hráči jsou v úvěrovém obchodu schopni velice flexibilně reagovat na poptávku ze strany klienta. Cesty k obchodnímu rozhodnutí jsou velice krátké, to je největší síla těchto institucí. Výsledná cena za služby bývá často výsledkem oboustranně přijatelné dohody. Nemálo firem užívajících výhod klíčového zákazníka malé banky, by u velké banky bylo chápáno jako dalším ze segmentu. Samozřejmě jsou zde klientské požadavky, které jsou mimo možnosti banky. Z těchto malých bank je možno jmenovat Sparkasse imWaldfürtl a Raiffeisenbank im Stiftland eG, LBBW Bank, dále se do této kategorie mohou zařadit i družstevní záložny.

5.7 Srovnání poplatků v rámci Evropské unie.

Projekt Evropské Unie nemá v novodobé historii obdoby. 500 milionů obyvatel z 27 států dobrovolně sdružených, je mimo jiné obrovským bankovním trhem. Tento trh je již ze své podstaty nejednotný, každá z členských zemí má svá specifika. Diskutabilní

zůstává zavedení jednotné evropské měny. Mezi členy jsou i státy které se zdráhají zavést Euro, jako svou národní měnu.

Pro lepší pochopení současné situace na rozmanitém evropském bankovním trhu, si nechala Evropská Komise vypracovat správu popisující stav nabízených služeb v oblasti bankovníctví. Tato rozsáhlá studie porovnává poplatky placené bankám v oblasti privátního bankovníctví, při zohlednění potřeb uživatele. v rámci studie *Study on the Data Collection for Prices of Current Accounts provided to Consumers* bylo porovnáno 224 bank, pokrývajících 81% bankovního trhu EU v oblasti privátního bankovníctví. i experti, provádějící průzkum pro tuto studii, se potýkaly s nejasnostmi při porovnání nabídek jednotlivých bank, často se museli dotazovat u dotyčné banky. Studie nepřinesla pouze zajímavé a užitečné informace o výši a rozptylu poplatků v rámci Evropské Unie. Přinesla i doporučení jednotlivým členským státům. Nejdůležitější doporučení se týkají lepšímu zpřístupnění a transparentnosti nabízených služeb, a zavedení jednotných spotřebitelských profilů. Pro mne je překvapující výsledek srovnání bankovních poplatků v rámci celé Evropské Unie. Itálie a Španělsko, jedny ze zemí nejvíce ohrožených dluhovou krizí, mají zároveň výrazně nejvyšší bankovní poplatky. Naopak hospodářsky stabilní Německo má proti Itálii poplatky jen třetinové.

Tabulka č.2: Srovnání průměrných cen za vedení běžných účtů v rámci EU

	Členský stát	Průměrná platba za rok v Eurech
1.	Itálie	253
2.	Španělsko	178
3.	Lotyšsko	115
4.	Francie	154
5.	Rakousko	140
6.	Finsko	104
7.	Česko	95
8.	Slovinsko	100
9.	Německo	89
10.	Řecko	54
11.	Slovensko	74
12.	Litva	35
13.	Kypr	85
14.	Rumunsko	83
15.	Maďarsko	76
16.	Irsko	82
17.	Velká Británie	103
18.	Švédsko	62
19.	Polsko	73
20.	Lucembursko	57
21.	Estonsko	51
22.	Dánsko	74
23.	Malta	72
24.	Portugalsko	45
25.	Belgie	58
26.	Nizozemsko	46
27.	Bulharsko	27

Zdroj: Bankovní poplatky.com [online] Dostupné z WWW:< <http://www.bankovnipoplatky.com/cr-ma-sedme-nejvyssi-bankovni-poplatky-v-eu-8961.html>> [cit. 2012-06-20]

5.7.1 Vrácení poplatku za správu úvěru

V poslední době mne velice zaujal rozsudek nejvyššího německého civilního soudu, Spolkového soudního dvora (dále jen BGH). Tento rozsudek, ve veřejnosti sledovaném rozsudku (spis. zn.; XI ZR 388/10) rozhodl, že konkrétní ustanovení všeobecných obchodních podmínek, zavazující příjemce úvěru k placení zvláštního pravidelného poplatku za vedení úvěrového konta, známého i jako správa úvěru, je v rozporu se základní myšlenkou obecné právní úpravy smlouvy o úvěru a je proto neplatné. Spolkový soudní dvůr argumentoval tím, že spravování úvěru na zvláštním účtu je pouze v zájmu banky a nikoliv tedy zákazníka. Klienti bank v Spolkové Republice Německo mohou na základě tohoto rozsudku nárokovat obdobné platby zpět, pokud nejsou tyto již promlčeny, banky již začínají od tohoto poplatku ustupovat.

První rozsudky padly v tomto případě na úrovni nižších instancí. První rozsudek vynesl zemský soud v Ravensburgu, rozsudkem z 25.03.2010 spis. zn.:2 o 117/09, při odvolání rozhodoval vrchní zemský soud v Stuttgartu. Rozsudek byl vyneseno 21.10.2010, spis. zn.: 2 u 30/10.

Z rozsudku si dovoluji ve vlastním překladu citovat „Ustanovení všeobecných obchodních podmínek peněžních ústavů, ve kterých tyto peněžní ústavy vyžadují odměnu (poplatek za vedení účtu), podléhají zákonné kontrole obsahu, dle ustanovení §307, odst.3, věty 1 občanského zákoníku (BGB), z tohoto důvodu je ustanovení všeobecných obchodních podmínek neplatné“.

Soud vycházel z žaloby podané, občanským sdružením. Toto jednalo v souladu se svou zakládající listinou, hájilo zájmy spotřebitele, i způsobilost žalobce k právním úkonům byla prokázána. Při svém rozhodování se soud opíral o předložené důkazy, uzavřené smlouvy i všeobecné obchodní podmínky.

V rozsudku je žalované bance, kromě jiného, uloženo upustit od vybírání tohoto poplatku, pod pokutou 250.000,-- Euro za každé porušení tohoto rozhodnutí.

V německém právu se jedná v této souvislosti o výklad § 307 odst. 1 a odst. 2 BGB (německý občanský zákoník). Ekvivalentem v české, právu jest §§ 55 a 56 občanského zákoníku (OZ). Institut kontroly obsahu všeobecných obchodních podmínek ale v českém právu chybí. Ustanovení §§ 55 a 56 OZ jsou aplikovatelná pouze na spotřebitelské

smlouvy. To je ovšem většina smluv o úvěru. Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, neobsahuje žádné další ustanovení o kontrole obsahu všeobecných obchodních podmínek; smlouvy o hypotečních úvěrech také nespádají pod tento zákon.

Podle §§ 55 odst. 1 a 56 odst. 1 OZ se ustanovení všeobecných obchodních podmínek u spotřebitelských smluv „nemohou odchytil od zákona v neprospěch spotřebitele“ a „ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran“, jsou neplatná. Protože se právní úprava spotřebitelských úvěrových smluv, tj. půjčky v občanském zákoníku (§§ 657 násl. OZ) a úvěru v obchodním zákoníku (§§ 497-507 ObchZ) podstatně neliší od právní úpravy obsažené v německém BGB, je také podle českého práva otázkou, zda si poskytovatel půjčky (úvěru), tzn. banka, smí závazek, který plní pouze ve vlastním zájmu (totiž vyúčtování půjčky či úvěru a zaúčtování zaplacení úroků a splátek) nechat zaplatit ještě dalším měsíčním poplatkem. Tento poplatek bývá často označen jako „vedení konta / správa půjčky (úvěru)“ – toto může zahrnovat pouze úkony, které jsou již obsaženy v samotném poskytnutí půjčky. Příjemce půjčky nebo úvěru nepotřebuje ve většině případů zvláštní konto pro vedení půjčky, neboť může ze splátkového kalendáře, který tvoří nedílnou součást smlouvy, vyčíst aktuální výši dlužné částky. Pokud banka vázala poskytnutí půjčky resp. Úvěru na nutnost vedení běžného účtu, což je většina případů, je poplatek za vedení účtu inkasován již při vedení běžného účtu. Není tedy pro spotřebitele nezbytné vést zvláštní účet pro poskytnutý úvěr. Banka tedy spotřebiteli neposkytuje žádnou službu (rozuměj plnění). Vedení úvěrového účtu je pro většinu bank nezbytné z technických, administrativních a statistických důvodů. Uvidí se, zda spotřebitel, nebo asociace spotřebitelů v České republice uplatní nepřípustnost resp. neplatnost odpovídajících ustanovení ve smlouvách o úvěru.

Na obranu bank nutno dodat, že tento poplatek je vybírán na základě smlouvy, s jejímž zněním byl klient srozuměn. Pokud bude vyvíjen tlak na bankovní sektor vedoucí ke zrušení tohoto poplatku, nastala by dle mého názoru situace, kdy banka tento poplatek přejmenuje, promítne do úrokové sazby, či navýší jiné poplatky. Ze zkušeností by se volila dle obchodní politiky banky vhodná kombinace výše zmíněných.

Jelikož obsah smluv o spotřebitelských úvěrech je v souladu s evropskou směrnicí, která byla směrnicí 93/13/EHS vyvstává otázka, zda mohou klienti českých bank efektivně

vyžadovat poplatek za vedení úvěru zpět. Český právní řád na rozdíl od jiných není precedentní, a rozsudky v jednotlivých případech budou nejspíše rozdílné.

6. Možnosti optimalizace platné právní úpravy

Platná právní úprava vznikala řadu let, v minulých letech doznala řady změn na základě přizpůsobení českého právního řádu požadavkům Evropské unie. Tyto byly do našeho právního řádu beze zbytku implementovány. Stále je zde problém slabší smluvní strany, strany klienta, který je, jak jsem již uvedl, v nevýhodě oproti silným bankám. Proto je nezbytné, aby byla legislativa v oblasti bankovníctví řádně a důsledně ošetřena v právním řádu ČR, nejen z hlediska ochrany spotřebitele, ale i pro ochranu samotných bank. Jen klidné a přehledné podmínky mohou být zárukou pokojného a úspěšného rozvoje tohoto významného odvětví, neboť klidné prostředí získá důvěru občanů, kteří ještě nevyužívají bankovních služeb. Některé návrhy na zkvalitnění legislativy neobsahují výčet kogentních ustanovení, tedy ustanovení, od kterých se nelze ve smlouvě odchýlit.

Obchodní zákoník sice obsahuje některá ustanovení, která mají přednost před smluvními vztahy, ale zcela neúčinně je řešena otázka lichvy. V platné legislativě se sice hovoří o krajní nouzi, ale při podpisu smlouvy o půjčce klient často podepisuje prohlášení, že tato smlouva není uzavírána v krajní nouzi. Dle mého názoru by měla být lichva vázána na vyšší roční procentní sazby nákladů a v případě, že by tato překročila zákonem stanovenou mez, jednalo by se o lichvu.

Zvláštní pozornost by měla legislativa věnovat i případům, kdy je na účtu klienta vykonáváno „Příkazání peněžité pohledávky z účtu u peněžního ústavu“ ve smyslu ustanovení §303 Občanského soudního řádu. Jelikož je klient až ten poslední, kdo je o blokaci peněžních prostředků informován, dostává se na základě této skutečnosti do těžko řešitelných existenčních problémů.

Za vzor by mohl sloužit model P-Konta, jak je znám v sousední SRN, s tím že výše nedotknutelného zůstatku by byla upravena pro podmínky České republiky. V SRN vstoupily v červenci 2010 v platnost právní předpisy, týkající se tzn. P-konta (Pfändungsschutz), ochrany před výkonem exekučního řízení. Na rozdíl od ČR je dlužníkovi garantována průběžná výplata životního minima, a to do výše 1.082,89 €. S touto částkou pak může bez omezení disponovat pro běžný hotovostní či bezhotovostní platební styk. Veškeré příchozí platby, které v rámci kalendářního měsíce přesáhnou tento limit, slouží k uspokojení věřitele. Výhodou je, že i při výkonu exekučního řízení může dlužník

uspokojit své základní potřeby. Právní podklady k tomuto prvnímu státem nařízenému produktu jsou obsaženy v ustanovení §850k Zivilprozessordnung (občanského trestního řádu). Dlužník smí mít pouze jeden takovýto účet. Dle platné české legislativy má sice klient možnost jednorázového vyplacení dvojnásobku životního minima, ale není dále řešeno zajištění platebního styku po dobu trvání exekuce. Možnost přechodu současného vlastního účtu do obdobného režimu by přitom klientovi poskytla možnost uspokojení základních potřeb.

Spolkovou republiku Německo ve své práci zmiňuji častěji, ne snad proto, že bych ji chtěl dávat ve všech ohledech za vzor, ale proto, že její platná legislativa vznikala nepřetržitě od druhé světové války, v podmínkách velice blízkých demokracii. Některé principy a zvyklosti by nám mohly být opravdu vzorem, především přesné vymezení lichvy a omezení výše poplatku za upomínku. Na druhou stranu v této zemi dostoupila ochrana zájmů a práv spotřebitele již takové úrovni, že by stálo za zvážení zavedení nového institutu a to ochrany před spotřebitelem. Spotřebitelské organizace mají nemalý vliv, pojištění všech vkladů ve výši do 100 000 Euro snímá ze spotřebitelů odpovědnost za výběr banky. V době krize způsobené kolapsem amerických hypotečních bank, se dostalo několik německých bank na pokraj bankrotu. Zde bohužel zakročil stát, v zájmu ochrany společnosti, a tím vydal jasné poselství nezodpovědně hospodařícím institucím.

Jak již bylo řečeno, cílená regulace bankovních poplatků zákonem postrádá smyslu a je neúčinná. Regulovat je možné pouze činnost bank a rozložení jejich aktiv dle rizikovosti. Efektivní regulace by měla pobízet banky k tvorbě rezerv a usnadňovat jejich použití při nepříznivém hospodářském vývoji. Účinná regulace může vycházet i z podnětu samotných bank. Například velice záslužný byl počín České bankovní asociace, kdy přijala Kodex mobilita klientů účinný od 1.11.2009. Tento kodex je závazný pro sedmnáct zúčastněných bank, působících na českém trhu.

Dle mého názoru by bylo užitečné vytvořit standardizovaný sazebník poplatků, závazný pro všechny banky působící v České republice. Měla by být definována závazná obsahová forma, minimální velikost písma a řádkování. Každá z bank sice informuje o všech poplatcích klienty v platném sazebníku, avšak tyto informace bývají klientům prezentovány v hůře přehledných formách. Víím, že každá banka má vlastní obchodní politiku, vlastní portfolio produktů, osobitý systém zvýhodnění klientů s ohledem na cross

selling a další. Tento sazebník by měl obsahovat ceny za základní a běžné služby využívané privátní klientelou. Toto by byl velice náročný, avšak pro zpřehlednění trhu jistě přínosný počín.

Pro lepší informovanost klienta by bylo též vhodné poskytnout standardizované informace před uzavřením smlouvy o zřízení běžného účtu. Tyto by se měly týkat rozsahu běžného využití účtu. Informace počtu a druhu transakcí v rámci účtu v ceně nabízeného balíčku, existuje-li takový, o poplatcích nad rámec balíčku, lhůtách pro podání příkazů, nutnosti využívání dalších produktů k běžnému účtu. Pak by měl klient opravdu účinnou možnost porovnání konkurenčních nabídek.

7. Závěr

Smluvní vztahy v oblasti bankovníctví mají velice široký základ v právní úpravě České republiky. Jejíž, hlavním cílem je dosažení co možná nejvyšší kompatibility právních předpisů s předpisy Evropské unie. Bohužel přijetí nové právní úpravy se výrazně pozdrželo, což mělo negativní vliv jak na obsah, tak i na časový postup přizpůsobování práva ČR právu Evropské unie. Zákon o platebním styku definoval základní pojmy a začlenil do našeho právního řádu pojmy poskytovatel platebních služeb, Zákon o platebním styku definoval nové požadavky na uzavírání smluv na dálku. Veškerá ustanovení, která jím nejsou řešena, jsou upravena v obchodním zákoníku.

Svou práci jsem začal připravovat v době doznívající finanční krize způsobené „realitní bublinou“, v době, kdy vstupovaly v platnost nové zákony, mající významný vliv na fungování bankovního sektoru. Na 1.1.2014 je naplánován počátek platnosti nového Občanského zákoníku, který již nebylo možné reflektovat v mé práci. Ačkoli přinese řadu změn, nových pojmů a sjednocení s obchodním zákoníkem, není pro bankovníctví tím nejdůležitějším právním předpisem. Z vlastních zkušeností ale mohu usuzovat, že pro bankovní sektor mimo administrativních nepřinese další významné změny a banky i nadále budou svou obchodní politiku tvořit tím způsobem, jaký budou ochotni akceptovat jejich klienti. Ani pro člověka, který, se denně pohybuje v tématice bankovníctví, není snadné se v zákonech zorientovat, proto doufám, že tato práce pomůže snadnější orientaci v dané oblasti. z tohoto důvodu se domnívám, že cíl, stanovený v úvodu této práce byl v mezích možností naplněn.

Věřím ale, že k výrazné změně v chování bank vůči klientům může dojít pouze na základě chování samotných klientů. Pokud se výrazně nezmění přístup klientů k bance, banka nezmění přístup ke klientům. Na druhou stranu žádná banka nebude nabízet své služby s takovými cenami, které by mohly ohrozit její hospodaření a stabilitu.

8. Seznam literatury

1. zákon č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů
2. zákon č. 253/2009 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
3. zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů
4. zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
5. BENEŠ, VÁCLAV. *Bankovní a finanční slovník*. Vyd. 1. Praha: Svoboda-Libertas, 1993. ISBN 8020503579. s.92
6. PETRJÁNOŠOVÁ, B. *Bankovníctví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 8021035234. s.19-20
7. PULPÁN, K. *Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů* Praha: Public History, 1998 ISBN 8090219322
8. DVOŘÁK, P. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde, 1999, ISBN 8072011413, s. 139
9. VALOVÁ, I. *Kolik si vydělaly banky na poplatcích v roce 2009?* [online]. Poslední revize 5.5.2011 [cit. 2011-05-05]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/262607-kolik-si-vydelaly-banky-na-poplatcich-v-roce-2009-/>>
10. *Data collection for prices of current accounts provided to consumers: Final Report 2009*. European Commission Directorate - General for Health and Consumers. 2009. 149 s.

Internetové zdroje:

1. *Bankovní poplatky a provize – víme, co vlastně představují?* [online]. Poslední revize 11.9.2012 [cit. 2012-11-09]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/bankovni-poplatky-a-provize--vime-co-vlastne-predstavuji-10350.html>
2. European Central bank - Statistical Data Warehouse. ? [online]. Poslední revize 30.09.2013 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000001964>
3. EVROPSKÁ KOMISE. KONZULTACE o BANKOVNÍCH ÚČTECH – PRACOVNÍ DOKUMENT [online]. Poslední revize 10.11.2012 [cit. 2012-10-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/consumers/consultations/bank_accounts_consultation-2012_03_20_cs.pdf.
4. Bankovnipoplatky.com .Poslední revize 04.10.2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/zaujalo-nas-kolik-jsme-platili-za-vyber-hotovosti-pred-10-lety-jak-poplatek-narostl-16815.html>
5. 2011 Retail Banking Voice of the Customer Survey, Capgemini, [online] Dostupné z WWW: <<http://www.de.capgemini.com/insights/publikationen/world-retail-banking-report-2011/?d=1205ED03-02A0-F7FF-7A24-A0E360FEA444>>
6. [cit.2012-05-03]
7. <http://www.bankovnipoplatky.com/cr-ma-sedme-nejvyssi-bankovni-poplatky-v-eu-8961.html>
8. www.kb.cz
9. www.ucb.cz
10. www.rb.cz
11. www.csas.cz
12. www.csob.cz

Příloha

Souhrnná tabulka se záznamy z anonymních dotazníků

Co by Vás přimělo ke změně banky?

přání klienta	počet respondentů	podíl
nižší bankovní poplatky	93	57,76%
rychlejší připisování plateb	5	3,11%
širší nabídka služeb	3	1,86%
dostupné úvěry	2	1,24%
nižší úrokové sazby úvěrů	23	14,29%
vyšší úrokové sazby vkladových produktů	19	11,80%
silné jméno finanční instituce	8	4,97%
jiný důvod	8	4,97%
celkem	161	100%